

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

ČERVEN / ČERVENEC 2008

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK, IVETA FRÍZLOVÁ

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2008

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně

navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost

publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK přes 250 vydaných knih)

vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*)

a *Proglas* (nástupce časopisu *Teologie & Společnost*)

odborný servis různým složkám veřejné správy

pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.

předseda CDK

Ing. Zdeněk Granát

finanční ředitel CDK a jednatel

doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.

ředitel IKS a jednatel

František Mikš

ředitel IPK a jednatel

doc. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

výkonný ředitel CDK

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika

cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost

vydávání *Revue Politika*
vydávání knih z oblasti společenských věd
pořádání konferencí, seminářů a přednášek
analýza evropské legislativy a politiky
podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

exkluzivní pravicový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již devatenáctým rokem
podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy pro Ministerstvo zahraničních věcí ČR a Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza a monitoring EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:
zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
provádění analýz vybraných legislativních problémů
pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

organizuje konference na nejruznější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)
vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec, Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie*)
vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED po rozšíření EU, EPP-ED a liberalizace světového obchodu, EU a její východní sousedé*)

Součástí *Revue Politika* je i rubrika Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK realizuje zahraniční projekty, v jejichž rámci se snaží podporovat procesy demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Pro tyto projekty hledá finanční podporu jak u zahraničních, tak i u domácích organizací a institucí.

v letech 2004–2005 se uskutečnil projekt „Democratic Institution Building Process in Transition – Lessons from the Czech Republic“ zaměřený na podporu demokratizačních procesů v Iráku
v roce 2006 proběhl projekt „Jak končí starý režim a začíná nový; čeho se vyvarovat a co podpořit?“ zaměřený na podporu demokratizace na Ukrajině

Personální složení IPK

František Mikš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková, Ph.D.	odborný pracovník
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytik
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik
Bc. Iveta Frízlová	analytik-asistent

Kontakt

Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika
ipk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805
www.cdk.cz/ipk

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička evropské legislativy od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy a působí jako asistentka na Katedře mezinárodních vztahů a evropských studií. V rámci své odborné činnosti se věnuje především aktuálnímu dění v Evropské unii, společné zemědělské politice Evropské unie a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik evropské legislativy a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval magisterský program mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Autor řady odborných textů. Pravidelně publikuje v tištěných médiích.

Bc. Iveta Frízlová

V CDK působí jako analytik-asistent. Vystudovala bakalářský program anglický jazyk a literatura na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Na Fakultě sociálních studií MU v současnosti studuje bakalářský program politologie a mezinárodní vztahy a navazující magisterský program evropská studia.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

OBSAH

Editorial	6	II. Aktuální problémy	28
Executive summary	7	2.1 Budoucnost EU	28
I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	17	Ratifikace Lisabonské smlouvy	28
1.1 Evropský parlament	17	2.2 Summit Evropské rady – závěry	28
Zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám	17	Irské referendum o Lisabonské smlouvě	28
Návrh směrnice o odpadech	18	Další závěry Evropské rady	30
Návrh směrnice o kvalitativních standardech povrchových vod	18	2.3 Euro	31
Telekomunikační balík	19	Rozšiřování eurozóny	31
Směrnice o podpoře energie z obnovitelných zdrojů	19	2.4 Francouzské předsednictví – priority	31
Liberalizace trhů s energiemi	20	2.5 Justice a vnitro	32
1.2 Komise	22	Azylová politika EU	32
Zákon o malém podnikání	22	2.6 Rozšiřování EU	33
Revize směrnice o společném systému DPH	23	Turecko, Chorvatsko	33
Revize směrnice o výběru poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly	23	2.7 Sociální balík	33
Registr zájmových skupin	25	2.8 Vnější vztahy	35
1.3 Rada	25	Summit EU-Rusko	35
Návrh nařízení o společných pravidlech pro přístup na mezinárodní trh silniční přepravy zboží	25	2.9 Zemědělství	36
Návrh nařízení, kterým se zavádějí společná pravidla pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy, a návrh nařízení o společných pravidlech pro přístup na trh přepravy cestujících autokary a autobusy	26	Reforma SZP	36
Návrh směrnice na podporu čistých a energeticky účinných silničních vozidel	26	Ochrana rostlin	36
		III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	38
		Plenární zasedání ve dnech 16.–19. června 2008	38
		Plenární zasedání ve dnech 7.–10. července 2008	39
		IV. Slovníček	40
		V. Schémata rozhodovacích procedur	42
		Schéma konzultační procedury	42
		Schéma procedury spolupráce	43
		Schéma spolurozhodovací procedury	44
		Schéma rozpočtové procedury	45

EDITORIAL

Vážení čtenáři,

předprázdninový čas je v EU tradičně – podobně jako doba před Vánoci – doslova „nabit“ legislativním děním. To v souvislosti s blížícími se volbami do Evropského parlamentu v červnu 2009 a koncem mandátu stávající Komise vytváří „mix“, jenž má za následek zvýšenou aktivitu všech unijních institucí. A již tak často komplikovaná situaci na poli sekundární legislativy se dále znepřehledňuje.

Z přelomu měsíců června a července rozhodně stojí za pozornost návrhy z oblasti dopravní politiky, zejména pak zcela nový text revidující dosavadní systém výběru mýtného pro nákladní automobily. Opominut by neměl být ani tzv. sociální balík mající ve výsledku „přiblížit EU občanům“ (do téhož ranku patří i návrh revidující možnost uplatňovat snížené sazby DPH).

Z dalších oblastí je třeba jmenovat hlasování pléna EP o návrzích týkajících se liberalizace trhu s energiemi, a to s elektřinou i plynem, v oblasti životního prostředí pak další vývoj v projednávání návrhu směrnice o odpadech či návrhu směrnice o kvalitativních standardech povrchových vod a v oblasti zemědělství další posuny legislativního procesu u návrhů realizace „health check“ či dosažení politické shody Rady při projednávání tzv. pesticidového nařízení.

Klíčovou událost v rámci institucionálního dění v EU bezpochyby představoval červnový summit Evropské rady, na němž se hovořilo nejen o mediálně nejvíce zdůrazňovaném tématu budoucnosti ratifikačního procesu Lisabonské smlouvy po irském referendu.

1. července se předsednického postu v Radě EU ujala Francie, která své již dříve avizované ambiciózní priority prezentovala na plenárním zasedání Evropského parlamentu 10. července. Realizace některých z nich se již postupně stává skutkem (viz prozatím nelegislativní iniciativy Komise na poli azylové a imigrační politiky či očekávané zahájení fungování unie států Středozemního moře 13. července).

Opomenout nelze ani definitivní schválení rozšíření eurozóny k 1. lednu 2009 o Slovensko či konání summitu EU-Rusko, tentokrát již za účasti nového prezidenta Dmitrije Medvěděva a ve stínu legislativního dění v EU na poli energetiky i dalších sporných bodů ve vzájemných vztazích.

Autoři

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Evropský parlament

Zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám

- Plénium Evropského parlamentu 8. července završilo zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám formou začlenění tohoto sektoru do systému obchodování s emisními povolenkami.

Legislativní pozadí

- O dané problematice jsme obšírně informovali v předcházejícím monitoringu s tím, že pohledy Evropského parlamentu a Rady jsou odlišné a doposud nesladěné. V průběhu uplynulého měsíce (26. června) však obě instituce dospěly kompromisu.

Obsah návrhu

- Všechny aerolinky využívající evropských letišť by měly být součástí systému od roku 2012.
- Současně by mělo dojít i k celkovému snížení jejich emisí, a to o 3% v porovnání s lety 2004–2006 (od roku 2013 o 5%).
- Předpokládá se, že ceny letenek se v důsledku uvedených opatření zvýší (podle destinace) o 4–40 €.

Reakce aktérů a sporné body

- Přijetí kompromisu nikterak nezmírnilo odpor leteckých společností vůči nové legislativě, stejně jako se nevyřešil spor o to, zda je možné a vhodné uplatňovat normu jen na aerolinky, které v Evropě přistanou, a nikoliv už na ty, jejichž stroje nad jejím územím jen přelétají (z hlediska příspěvku ke globálnímu oteplování to má stejný efekt).

Další vývoj

- Konečný verdikt ve věci zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám by měly (po přijetí kompromisu již jen formálně) vyřknout jednotlivé členské státy v Radě.

Návrh směrnice o odpadech

- Evropský parlament přijal 17. června 2008 ve druhém čtení novou rámcovou směrnicí o odpadech, která určuje způsoby nakládání s odpady v celé EU. Definuje hierarchii nakládání s odpady, odpovědnost výrobce, kontrolu nebezpečného odpadu a klade si za cíl zvýšit procento recyklace většiny odpadů do roku 2020.

Legislativní pozadí

- Evropský parlament reagoval na Komisi předložený návrh revidované Směrnice o odpadech (KOM(2005)667 v konečném znění) v prvním čtení 12. února 2007. Zpravodajkou byla Caroline Jackson (EPP-ED). Rámcová směrnice nahradí konsolidovanou verzi směrnice z roku 1975, která již nevyhovovala měnícímu se prostředí v EU. Legislativní usnesení Evropský parlament přijal 17. června 2008.

Obsah aktu

- Jedním z hlavních cílů nové směrnice je recyklovat do roku 2020 až 50% hmotnosti odpadu z domácností jako je papír, kov, sklo a plasty. Ve stejném časovém horizontu má být recyklován bezpečný odpad ze stavebnictví a demolice, a to až ze 70% hmotnosti.
- Důležitým bodem rámcové směrnice o odpadech je článek 4, který určuje hierarchii způsobu nakládání s odpady: 1. předcházení vzniku; 2. úprava za účelem opětovného použití; 3. recyklace; 4. jiné využití, například energetické využití; 5. odstranění. Směrnice také zdůrazňuje potřebu předcházení vzniku odpadů.

Návrh směrnice o kvalitativních standardech povrchových vod

- Evropský parlament přijal 17. června ve svém druhém čtení návrh revidované směrnice o vodě (2000/60). Rámcová směrnice o vodě, přijatá v roce 2000 představuje snahu sjednotit rozsáhlou agendu týkající se pitné vody, povrchových a odpadových vod, záplavového managementu, chemických látek aj. v komplexní strategii.

Obsah návrhu

- Směrnice určuje kvalitativní standardy (EQS) pro 33 látek (pesticidů, těžkých kovů aj.). Z výše zmíněných látek je vyčleněna ještě skupina 13 (včetně těžkých kovů jako rtuť a kadmium) klasifikovaných jako „prioritně hazardní látky“, které by členské státy měly do dvaceti let zcela přestat používat.
- Směrnice navíc vymezuje kritéria pro tzv. smíšené zóny, tedy oblasti blízké zdroji znečištění, ve kterých míra znečištění vod přesáhne povolené limity. Počet těchto oblastí by se měl stát snažit snížit.

Telekomunikační balík

- Výbory Evropského parlamentu pro průmysl a pro vnitřní trh 7. července přijaly své zprávy vztahující se k tzv. telekomunikačnímu balíku.

Legislativní pozadí

- Tzv. telekomunikační balík předložila Komise v listopadu 2007 s cílem od roku 2010 liberalizovat sektor a zajistit jeho rozvoj do budoucna.

Obsah návrhů a sporné body

- Neměl by vzniknout telekomunikační „super-regulátor“, jak předpokládala Komise, ale pouze jeho „odlehčená“ verze v podobě BERT (Body of European Regulators in Telecoms) na bázi stávající Skupiny evropských regulátorů (ERG).
- Jak správa radiového spektra, tak požadavek na funkční oddělení přenosu („síťových aktivit“) od samotných telekomunikačních služeb by i nadále měly zůstat otázkou pro národní regulátory (resp. jednotlivé členské státy), ač by měli být povinni své kroky konzultovat jak s Komisí, tak s BERT.

Reakce aktérů

- Zainteresovaní aktéři se k výsledkům jednání ve výborech vyjadřovali s ohledem na své zájmy, většina z nich však spíše negativně.

Další vývoj

- Plénium EP by se mělo danou otázkou zabývat 3. září, Rada pak 27. listopadu.

Směrnice o podpoře energie z obnovitelných zdrojů

- Výbor EP pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin projednával návrh stanoviska svého a Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku k návrhu Směrnice EP a Rady o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (KOM(2008)19 v konečném znění), o které bylo coby jedné ze součástí tzv. klimaticko-energetického balíčku v monitoringu již poměrně obsáhle informováno.

Legislativní pozadí

- Návrh směrnice se zabývá způsobem dosažení cíle využívat v roce 2020 (v unijním průměru) 20% energie produkované z obnovitelných zdrojů (elektřina, teplo a doprava; solární energie, větrná energie, vodní elektrárny, biomasa a další, ne však jaderná energie). S tím souvisí i navýšení podílu obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě (dopravních) paliv na 10% (tento cíl má zavazovat všechny členské státy).
- V zodpovědném Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku je zpravodajem návrhu Claude Turmes (Francie, Zelení/EFA), který je autorem Návrhu zprávy o návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o podpoře užívání energie z obnovitelných zdrojů (PE 405.949v01-00).

Obsah usnesení Výboru EP pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin

- Schválený návrh usnesení se prostřednictvím pozměňovacích návrhů postavil opatrněji především k navrhovaným cílům 20% energie produkované z obnovitelných zdrojů v roce 2020 a k užívání energie z biomasy, které považuje za „účinný“, nikoli „nejúčinnější“ prostředek k dosažení navrhovaného cíle. Upozorňuje také na skutečnost, že dosažení cíle 10% podílu biopaliv na konečné spotřebě (dopravních) paliv ve všech členských státech je stále více zpochybňován, i když je třeba zdůraznit, že se jedná nikoli o 10% podíl spotřeby biopaliv v dopravě, ale obnovitelných zdrojů jako takových, což bývá opomíjeno.
- Skepticky se k zachování tohoto cíle postavil také zpravodaj návrhu ve Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku, Claude Turmes, jehož pozice je z hlediska projednávání návrhu v EP klíčová.

Liberalizace trhů s energiemi

Liberalizace trhů s elektřinou

- V rámci plenárního zasedání EP dne 19. června proběhlo hlasování o čtyřech zprávách týkajících se liberalizace společného trhu s energiemi (viz předchozí monitoringy – Liberalizace trhů s energiemi).

Zpráva Morganové (A6-0191/2008)

- Nejspornějším ze čtyř hlasovaných návrhů se stala Zpráva Eluned Morganové (Velká Británie, PES), která se týká vnitřního trhu s elektřinou a která do hlasovacího procesu vstupovala se 176 pozměňovacími návrhy, jimiž ji opatřil zodpovědný Výbor pro průmysl, výzkum a energetiku, a týkala se především Komisí navrhovaného tzv. vlastnického unbundlingu.

Obsah Zprávy Morganové a sporné body

- Zpráva ve znění pozměňujících návrhů vesměs podporovala alternativu prosazovanou Komisí a odmítala (především z důvodů nákladnosti) jiné možnosti typu nezávislého systémového operátora (ISO, ITO), které zejména v případě tzv. třetí varianty (ITO) podporovaly v EP skupiny či představitelé, kteří nejsou samotné myšlenky úplného vlastnického unbundlingu příliš nakloněni a která představuje výsledek kompromisu, na němž se shodla 6. června Rada ministrů pro energetiku.
- V souvislosti s druhou částí liberalizačního balíčku, která se týká především liberalizace vnitřního trhu s plynem, je důležitá skutečnost, že zpráva dala podporu sporné tzv. klauzuli Gazprom, která má zabránit tomu, aby se ke kontrole nad systémem přenosových sítí dostala společnost z nečlenského státu.

Výsledek hlasování

- Zpráva Morganové byla přijata hlasováním pléna 18. června, odmítnut byl však zmíněný pozměňovací návrh týkající se definice „férové soutěže na otevřeném trhu“.
- Dalšími hlasovanými návrhy byly Zpráva Aleja Vidala-Quadrasy (Španělsko, EPP-ED) o podmínkách přístupu k sítím pro přeshraniční obchodování s elektřinou, Zpráva Gilese Chicheстера (Velká Británie, EPP-ED) o Agentuře pro spolupráci při regulaci v oblasti energetiky a Zpráva Mii De Vits (Belgie, PES) o Evropské chartě práv spotřebitelů energie.

Liberalizace trhů s plynem

- Jedním z nejdůležitějších bodů programu plenárního zasedání EP ve dnech 8.–10. července představovalo hlasování o zbývajících součástech legislativního balíčku pro oblast liberalizace trhů s energiemi, a to o Zprávě o vnitřním trhu s plynem (A6-0257/2008; zpravodaj Romano Maria La Russa; Itálie, Unie pro Evropu národů), týkající se návrhu směrnice EP a Rady pozměňující Směrnici č. 2003/55/EC týkající se společných pravidel pro vnitřní trh se zemním plynem (COM(2007)0529).
- Zde se na rozdíl od oblasti trhu s elektřinou očekávalo, že EP nepodpoří úplný „vlastnický unbundling“, jak naznačoval i obsah předkládané zprávy, což by mohlo posílit odpor výsledku červnového hlasování o unbundlingu v oblasti trhu s elektřinou a stoupence kompromisní varianty podporované Radou.

Výsledek hlasování

- V rámci hlasování pléna, které se uskutečnilo 9. července EP nakonec 579 hlasy (80 proti, 52 se zdrželo hlasování) La Russaovu zprávu

podpořil, přiklonil se tedy na k variantě pouze omezené liberalizace v oblasti trhu s plynem, na rozdíl od původního návrhu Komise, který požadoval úplný vlastnický unbundling.

1.2 Komise*Zákon o malém podnikání*

- Komise 25. června zveřejnila tzv. zákon o malém podnikání (Small Business Act; SBA), jenž by měl v EU vytvořit podmínky vhodné pro malé a střední podnikání.

Obsah a sporné body

- Komise navzdory zavádějícímu označení „zákon“ předložila pouze nezávazné sdělení (byť předpokládající několik legislativních změn). Organizace zastupující malé a střední podniky (UEAPME) přitom právě takovou podobu SBA již dříve kritizovala a požadovala právně relevantní řešení včetně např. obligatorního vyhrazení části veřejných prostředků na podporu malého a středního podnikání.
- Pokud jde o naznačené legislativní zásahy, počítá se se čtyřmi:
 1. s nařízením o statutu evropské soukromé společnosti (COM(2008)396);
 2. s nařízením o státní pomoci s všeobecnou blokovou výjimkou (bez nutnosti informovat o státní pomoci Komisi, jak jinak vyžaduje článek 87 odst. 3 Smlouvy o ES);
 3. se směrnicí o snížených sazbách DPH (COM(2008)428);
 4. s revizí směrnice 2000/35 o pozdních platbách.
- Komise nakonec do textu vůbec nezačlenila zmínku o dalších potenciálních daňových změnách, např. o vytvoření konsolidovaného základu daně (tzv. CCCTB), ač o to údajně někteří zainteresovaní aktéři stáli (soudě podle výsledků veřejné konzultace na dané téma). V SBA rovněž nefigurují ani odkazy na možnost flexibilnějšího nakládání s pracovní silou, včetně jejího vzdělávání ap.

Další vývoj

- Budoucnost SBA je nyní v rukou Rady a Evropského parlamentu. Komise přitom předpokládá, že jeho přijetí by mělo proběhnout nejpozději do konce roku 2008 na úrovni Evropské rady a do voleb do Evropského parlamentu na úrovni Rady a Parlamentu.

Revize směrnice o společném systému DPH

- Komise 7. července předložila návrh, jenž by měl revidovat směrnici 2006/112 týkající se možnosti uplatňování snížených, min. 5% sazeb DPH i po roce 2010, kdy vyprší stávající právní režim.

Legislativní pozadí

- Jedná se o jednu z částí tzv. zákona o malém podnikání (viz výše).

Obsah návrhu a sporné body

- Obecně by měly být snížené sazby DPH uplatňovány u místně poskytovaných služeb a/nebo v případě sektorů s vysokým podílem lidské práce. Současně by ovšem nikterak neměla být zavedena povinnost uplatňovat je obligatorně.
- Komise nicméně pracuje i na položkách, jimž se v předloženém textu nevěnuje. Kupř. návrhy na zohlednění environmentální náročnosti při prodeji zboží (resp. na snížení DPH), za něž se již dříve postavila Francie či Velká Británie, by měly být po vyhodnocení příslušných studií zveřejněny na podzim.
- Problémem s uvedeným návrhem je několik. Prvním z nich je, že fakticky pouze „kosmeticky“ shrnuje dosavadní systém, aniž do něj fundamentálně zasahuje. Druhou obtíží je skutečnost, že se návrh objevuje nedlouho před volbami do EP a koncem mandátu stávající Komise; jinak řečeno, že jde podobně jako v případě tzv. sociálního balíku (viz níže) o „přiblížení Unie občanům“. S tím souvisí i často uváděná námitka, že systém snížených sazeb DPH je z ekonomického hlediska irelevantní.

Reakce aktérů a další vývoj

- Proti změnám v režimu DPH se staví především Německo, Švédsko a Dánsko a fakticky i Slovensko – pro všechny země jde o nesystémový krok s negativním potenciálním dopadem na státní rozpočet.
- Francouzské předsednictví, dlouhodobě usilující mj. o snížení DPH na restaurační služby, po zveřejnění návrhu Komise oznámilo, že se pokusí pro návrh zajistit potřebnou jednomyslnou podporu do konce roku.

Revize směrnice o výběru poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly

- Komise 8. července zveřejnila balík návrhů majících za cíl podpořit „zelenější“ dopravu. Jedním z jeho nejdůležitějších textů se podle očekávání stal návrh na revizi směrnice o výběru poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly (tzv. Eurovignette directive 1999/62).

Legislativní pozadí

- Součástí balíku se stalo i obecné sdělení o „zelenější“ dopravě (COM(2008)433) či strategie pro internalizaci externích nákladů plynoucích z jednotlivých druhů dopravy (COM(2008)435) mající zajistit zahrnutí všech jejích celospolečenských nákladů (znečištění, zácpy ap., avšak nikoliv dopravní nehody) do jejích cen.
- Právě internalizace externích nákladů byla před předložením celého balíku nejproblematictější položkou – a lze předpokládat, že jí bude i v průběhu jeho projednávání.

Obsah návrhu

- Podle nového návrhu by měly jednotlivé členské státy získat od roku 2012 možnost (nikoli povinnost) uvalit nově definované poplatky za využití pozemních komunikací vozidly nad 3,5 tuny a zahrnout do nich externí náklady lišící se podle denní doby, ujeté vzdálenosti, emisní třídy EURO atd.
- Příjmy z mýtného definovaného uvedeným způsobem by měly být příslušnými členskými státy využity ke snižování environmentální zátěže dopravy – nejen silniční, ale obecně. Způsoby využití „standardního“ mýtného by nicméně měly i nadále zůstat na členských státech.

Reakce aktérů a sporné body

- Z prvních reakcí na zveřejněný balík je zřejmé, že podle očekávání vyvolal nejvíce kontroverzí právě návrh na rozšíření způsobu výběru mýtného. Zatímco reprezentanti železniční dopravy (CER) jej považují za mírný, zástupci silničních přepravců (např. IRU) jej naopak mají za přehnaně ambiciózní, zasahující jeden z nejdůležitějších sektorů ekonomiky, navíc bez zvážení dopadů na hospodářství jako celek a jeho výkon.
- Pokud jde o reakce z EP, lze předpokládat, že návrh Komise bude v průběhu projednávání v této instituci ve všech směrech zpřísněn – ať již jde o zahrnutí CO₂ (požadavek především zelených) či povinný charakter výsledné normy (jak zelení, tak pravice).

Další vývoj

- Po prázdninách se očekává zahájení negociací jak v Evropském parlamentu, tak v Radě, a to spolurozhodovací procedurou.

Registr zájmových skupin

- Evropská komise spustila 23. června zkušební verzi nepovinného registru zájmových skupin. Registr bude fungovat jeden rok a poté bude jeho funkčnost přehodnocena.

Sporné body

- Organizace ALTER-EU reprezentovaná 160 občanskými sdruženími, uniemi, akademiky a PR agenturami považuje registr za průměrný a nevyrovnaný.
- Hlavní nedostatek ALTER-EU vidí v nezávaznosti registru. Jména jednotlivých lobbyistů také nebudou uváděna (pouze jméno organizace), čímž se neodkryjí skandály a konflikty zájmů, nezamezí se přecházení úředníků Unie do soukromého sektoru a stále nebude zcela jasné, kolik lobbyistů se v Bruselu pohybuje. Finanční transparentnost a možnost porovnávání také není podle ALTER-EU zajištěna zcela. Průmyslová lobby bude zveřejňovat „odhadované náklady podle svého svědomí“, zatímco zájmové organizace celý svůj rozpočet.

1.3 Rada

Návrh nařízení o společných pravidlech pro přístup na mezinárodní trh silniční přepravy zboží

- Rada 13. června dospěla pod dlouhých jednáních k dohodě o výsledné podobě návrhu nařízení o společných pravidlech pro přístup na mezinárodní trh silniční přepravy zboží, jež by mělo zmírnit pravidla pro využití tzv. kabotáže (poskytování vnitrostátní nákladní silniční dopravy cizozemci).

Obsah návrhu

- Evropský parlament se postavil mj. za to, aby bylo možné „kabotovat“ častěji, než původně navrhovala Komise (ne třikrát, ale až sedmkrát během sedmi dnů), a aby se celý režim od roku 2014 zcela liberalizoval.
- Rada se zabývala nejen zmíněnými požadavky Parlamentu, ale i dalšími body, k nimž se EP v květnu vyjádřil. Celkově byl při jednání podpořen názor, že budoucí režim kabotáže by měl být (od roku 2010) co nejpružnější.

Reakce aktérů a sporné body

- Nejváhavějšími se v daném směru ukázaly být Německo, Velká Británie, Francie, Itálie a Malta (obávající se, že liberální režim kabotáže nahradí povinnost registrace příslušného dopravce v zemi, v níž hodlá provozovat své služby). Nejvíce naopak liberalizaci kabotáže podpořila např. Belgie, Nizozemsko a Portugalsko.

Další vývoj

- Nyní bude probíhat druhé čtení – jak v EP, tak v Radě.

Návrh nařízení, kterým se zavádějí společná pravidla pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy, a návrh nařízení o společných pravidlech pro přístup na trh přepravy cestujících autokary a autobusy

- Rada se na svém zasedání 13. června krom kabotáže (viz výše) zabývala také souvisejícím návrhem nařízení, kterým se zavádějí společná pravidla pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy, a v diskusi i návrhem nařízení o společných pravidlech pro přístup na trh přepravy cestujících autokary a autobusy.

Obsah návrhů a sporné body

- V prvním případě bylo v Radě nejspornějším bodem zavedení elektronického registru silničních přepravců, jež by měly být spravovány jednotlivými členskými státy na jejich náklady a vzájemně propojeny do 31. prosince 2012.
- V případě druhém se očekávalo vyjádření Rady k uvolnění pravidel pro povinné doby odpočinku řidičů autobusů, jež před nedávnem – po konzultaci se sociálními partnery – schválil EP.
- Rada se nicméně danou otázkou prioritně nezabývala, pouze o ní byla vedena diskuse.

Další vývoj

- Všechna další jednání se očekávají po prázdninách.

Návrh směrnice na podporu čistých a energeticky účinných silničních vozidel

- Rada na svém zasedání 13. června rámcově přijala návrh směrnice na podporu čistých a energeticky účinných silničních vozidel, jež Komise zveřejnila jako dokument COM(2007)817 v prosinci 2007.

Legislativní pozadí a obsah návrhu

- Cílem návrhu je od roku 2012 zvýhodnit koupi nových „zelených“ vozidel (při nákupech veřejnými autoritami), a tím po nich zvýšit poptávku (a potažmo snížit jejich cenu – v porovnání s cenou „běžných“ vozidel, jež by se naopak v důsledku těchto opatření měla až čtyřnásobně zvýšit).
- 24. června tento záměr podpořil i výbor EP pro životní prostředí v podobě Jorgensenovy zprávy (32:18). Evropský parlament ovšem předpokládá, že environmentální kriteria by měla být uplatňována již od roku 2010, tj. o dva roky dříve, než požadovala Komise.

Další vývoj

- Plénum Evropského parlamentu by se mělo danou otázkou zabývat v září.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Budoucnost EU

Ratifikace Lisabonské smlouvy

- Ratifikační proces Lisabonské smlouvy se zkomplikoval poté, co ji v referendu 12. června nepodpořili Irové. Na summitu Evropské rady v Bruselu 19.–20. června se ale nejvyšší představitelé domluvili, že ratifikační proces bude i navzdory negativnímu výsledku irského referenda pokračovat.

Španělsko

- Na konci června poslanci španělské dolní komory parlamentu schválili Lisabonskou smlouvu většinou z 330 členné komory. V létě by o smlouvě mohl hlasovat také Senát. Kypr a Velká Británie
- Na začátku července smlouvu ratifikoval Kypr. Dokončení ratifikačního procesu proběhlo také ve Velké Británii, kde Nejvyšší soud na konci června rozhodl, že smlouva není v rozporu s ústavou a referendum tedy není nutné.

Nizozemí

- Nizozemí, které původní euroústavu v referendu odmítlo, Lisabonskou smlouvu 9. července přijalo velkou většinou Senátu.

Polsko

- Ratifikační proces se zkomplikoval v Polsku, kde měl smlouvu podepsat už jen prezident Lech Kaczyński. Ten ale podpis smlouvy po irských událostech odmítl prozatím podepsat a označil ji za bezpředmětnou.
- Negativní dopad měl ratifikačního procesu Lisabonské smlouvy na rakouskou vládu, která podala 7. července demisi kvůli nejednotnosti ohledně ratifikace a také neshodám týkajících reformy zdravotního systému. Odstupující premiér Alfred Gusenbauer po irském referendu prohlásil, že by se budoucí text smlouvy měl v Rakousku postoupit také referendu.

2.2 Summit Evropské rady – závěry

Irské referendum o Lisabonské smlouvě

- Představitelé členských zemí se na summitu 19.–20. června v Bruselu v nabitém programu zabývali tématem irského referenda a budoucnosti Lisabonské smlouvy.
- Shodli se, že negativní výsledek z 12. června je potřeba podrobit rozsáhlejší analýze. V závěrech jednání Evropská rada uvádí, že Irsko bude nadále EU konzultovat, aby bylo možné dojít

k nějakému společnému postupu. Rada rozhodla, že proces ratifikace bude pokračovat, jelikož Lisabonskou smlouvu schválilo (v tu dobu) 19 zemí a smlouva byla vytvořena právě k podpoře demokracie a efektivnosti Unie. Rada podpořila irský návrh, aby se téma projednávalo na říjnovém summitu v Bruselu.

Postoj jednotlivých aktérů

- Ve svém projevu v EP francouzský prezident Nicolas Sarkozy, současný předseda EU, varoval, aby Evropa neupadla do institucionální paralýzy a že se pokusí nalézt řešení situace do konce roku 2008.
- K tématu budoucnosti smlouvy se vyjádřil také předseda Evropského parlamentu Hans-Gert Pötering slovy, že postoj zemí, které smlouvu ratifikovaly, musí mít stejnou váhu jako referendum v Irsku.
- Frakce EP vyjádřily většinou politování nad výsledkem referenda a vyzvaly k pokračování v procesu přijímání smlouvy v ostatních státech.

Postoj ČR

- Předseda vlády Mirek Topolánek prohlásil, že ratifikaci textu Česká republika nebude nijak zdržovat a že odstoupit od smlouvy, kterou podepsal, nehodlá. Následně pak vláda vydala prohlášení (27.6.) adresované Ústavnímu soudu, ve kterém uvedla, že je přesvědčena, že vymezení pravomocí podle Lisabonské smlouvy je v souladu s čl. 10a Ústavy ČR. Podle vlády je ve shodě s Ústavou také zakotvení tzv. doložky flexibility (čl. 352 SFEU) umožňující přenos některých pravomocí z orgánů ČR na mezinárodní organizace nebo instituce stejně jako bod 5. návrhu Senátu týkající se Listiny základních práv EU.

Další závěry Evropské rady

- Summit Evropské rady (ER), který se uskutečnil ve dnech 19.–20. června neměl na programu pouze otázku budoucnosti Lisabonské smlouvy po irském referendu, debata státníků i závěry summitu se týkaly i jiných témat, přestože irské referendum poněkud zastíňovalo ostatní dění.

Oblast svobody, bezpečnosti a spravedlnosti

- Evropská rada zde přivítala sdělení Komise s názvem „Společná imigrační politika pro Evropu: principy, akce, nástroje“, čímž do značné míry „posvětila“ současný legislativní kurz Komise, který směřuje k tvorbě nových návrhů v oblasti azylové a imigrační politiky.
- V oblasti posílení spolupráce justice a orgánů činných v trestním řízení závěry ER kvitovaly začlenění Prümské smlouvy posilující spolupráci policejních orgánů při vyšetřování trestných činů,

včetně sdílení některých citlivých dat o osobách, do primárního práva a vyzvaly k většímu posílení Europol a Eurojust (s čímž počítá Lisabonská smlouva). Konstatována byla realizace rozšíření schengenské zóny (ještě za fungování stávajícího informačního systému SIS I), přičemž Evropská rada vyzvala k tomu, aby došlo ke zprovoznění systému SIS II v srpnu 2009.

- Aktuální otázku, již se Summit ER zabýval představoval problém vzrůstajících cen na trzích s potravinami a ropou a jeho důsledky.
- Z dalších oblastí, které reflektovaly závěry summitu, lze jmenovat ekonomické a monetární otázky (gratulace Slovensku ke schválení vstupu do eurozóny, čímž ER oficiálně schválila rozšíření eurozóny k 1. lednu 2009, i když tento krok již předtím odsouhlasila Rada ve složení hlav států a vlád) a oblast vnějších vztahů.

2.3 Euro

Rozšiřování eurozóny

- O dalším rozšíření eurozóny od 1. ledna 2009 rozhodovala ve sledovaném období nejprve Rada ve složení hlav států a vlád (její schůzka, která se uskutečnila 19. června, předcházela červnovému summitu Evropské rady), konečné rozhodnutí následně 8. července potvrdila Rada ve formaci EcoFin.

Legislativní pozadí

- Rada 19. června nejprve projednávala zprávy Komise a Evropské centrální banky, které vypovídaly nejen o plnění konvergenčních kritérií ze strany států stojících mimo eurozónu (tedy včetně ČR, avšak bez Velké Británie a Dánska, na které se vztahují příslušné výjimky z platného primárního práva v oblasti HMU), ale také o právní kompatibilitě v dané oblasti a o zapojení národních bank příslušných států do Evropského systému centrálních bank. Následně se Rada zabývala návrhem Komise, aby Slovensko od 1. ledna 2009 přijalo jako svoji měnu euro.

Závěry jednání Rady (ve složení hlav států a vlád) 19. června 2008

- Oficiální dokumenty Rady oceňovaly především skutečnost, že se Slovensku podařilo během pěti let snížit rozpočtový deficit z počátečních 8,2 % v roce 2002 na 2,2 % v roce 2007, stejně jako celkový veřejný dluh ekonomiky pod 30 % HDP v roce 2007.
- V případě Slovenska bylo dlouhodobě upozorňováno i na možné potíže při plnění inflačního

kritéria (zpráva Komise a ECB konstatovala, že slovenská inflace zůstane po dobu dalších 12 měsíců pod kritickou hranicí, bude se jí však přibližovat), které odhalilo fungování slovenské koruny v rámci evropského systému směnných kurzů ERM II, v jehož rámci byla slovenská měna zafixována k euru po povinnou dobu minimálně dvou let bez devalvace (od listopadu 2005).

Očekávaný vývoj

- Během následujícího půl roku se tedy bude Slovensko připravovat na převzetí měny euro současně v hotovostním a bezhotovostním platebním styku. EcoFin však zároveň Slovensko vyzval k dalším reformám a k racionální fiskální politice.

2.4 Francouzské předsednictví – priority

- Francie, která se ujala předsednictví v Radě EU 1. července 2008 oficiálně představila své priority na plenárním zasedání EP 10. července ve Štrasburku.

Naplnění cílů Lisabonské agendy

- Tímto titulkem lze do značné míry charakterizovat prioritní pozici pro snahy Francie na poli ekonomického růstu, které mají být silně propojeny s agendou v sociální a environmentální oblasti.
- V environmentální oblasti Francie chce podporovat, aby se EU v mezinárodním měřítku stala lídrem v boji proti klimatickým změnám.
- V ekonomické oblasti má pak v rámci jejích priorit velmi silnou pozici energetická bezpečnost ve spojení se současnou kritickou situací v oblasti cen energetických surovin. Neméně důležité místo ovšem patří také revizi reformy SZP a společné rybolovné politiky.

Oblast svobody, bezpečnosti a spravedlnosti

- Někdejší pilíř „justice a vnitra“ patří také k nejvíce zdůrazňovaným prioritám francouzského předsednictví. Francie se netají ambicemi posunout dále především existující snahy Komise v oblasti společné azylové a imigrační politiky, která do konce roku plánuje zveřejnit konkrétní legislativní návrhy.

Vnější politika EU

- Velmi rozsáhlou kapitolu francouzských priorit tvoří proklamovaná snaha o posílení role EU v mezinárodním kontextu. Francie by se ráda stala tvůrcem společné obranné strategie EU, posílit především schopnosti EU bojovat proti proliferaci nebezpečných látek a zboží, včetně zbraní proti terorismu.

- Vedle procesu rozšiřování, v němž chce Francie (dle programu priorit bez bližších podrobností) pokračovat podle dosavadního scénáře (v případě Chorvatska a Turecka) hraje důležitou roli plánovaná Mediteránní unie.

2.5 Justice a vnitro

Azylová politika EU

- Komise 17. června zveřejnila prozatím ve formě nelegislativního dokumentu plán na sérii návrhů, které mají přinést změny v současné azylové politice EU, konkrétně změny dosud platného nařízení Dublin II (oficiální název zní Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států).

Obsah navrhovaných změn

- V předběžných návrzích se mimo jiné objevuje, aby v mimořádných situacích (např. při imigračních vlnách) mohl být nápor žádostí o azyl mezi členskými státy rovnoměrněji sdílen, což by ulehčilo státům, jejichž geografická poloha z nich vytváří jakousi „narázníkovou zónu“ pro příliv imigrantů (případy Itálie, Španělska, Kanárských ostrovů či Kypru). Počítá se s dokončením Společného evropského azylového systému, v čemž se shoduje i s prezentovanými prioritami francouzského předsednictví.
- Zveřejněné sdělení Komise počítá i se změnami další platné legislativy, a to nejen v oblasti azylové, ale také migrační politiky EU, a s vytvořením Evropského podpůrného úřadu pro oblast azylu, který by měl mít v případě imigračních vln a z nich vyplývajících krizových situací koordinační funkci.

Očekávaný vývoj

- Konkrétní legislativní návrhy na změnu stávajících předpisů jsou očekávány v listopadu 2008, v Radě by se jimi tedy mělo zabývat ještě francouzské předsednictví, které považuje změny v azylové a imigrační politice EU za jednu ze svých priorit. První „vlna“ konkrétních legislativních návrhů, plánovaná na listopad, má být v roce 2009 následována dalšími návrhy, které by měly umožnit např. vytvoření jednotné azylové procedury v EU.

2.6 Rozšiřování EU

Turecko, Chorvatsko

- Chorvatsko je nakročeno stát se členem EU v roce 2011. Během francouzského předsednictví se předpokládá otevření až 15 kapitol, 20 kapitol je již otevřených a dvě budou v brzké době uzavřeny. K 1. červenci se chorvatské vládě podařilo přijmout všechny potřebné hlavní legislativní kroky, které vedly k otevření kapitol – veřejné zaopatření, pravidla hospodářské souměry a soudní a základní práva.
- Průzkum veřejného mínění měřený tzv. Eurobarometrem však odkryl, že pouhých 30 % dotázaných Chorvatů věří, že členství v Unii bude pro jejich zemi dobré, za špatné jej považuje 25 % a 39 % nemá na tuto věc názor.
- V dalších dvou kandidátských zemích – v Makedonii a Turecku, je podpora vstupu vysoká. V Makedonii je až 72 % pro vstup, v Turecku je to 49 % obyvatel.

2.7 Sociální balík

- Komise 2. července zveřejnila tzv. sociální balík, soubor návrhů majících občanům EU (z dosud spíše „mimoběžného“ projektu evropské integrace) přinést konkrétní výsledky.

Pozadí, obsah a sporné body

- Samotný balík obsahuje fakticky čtyři návrhy: první se týká přeshraniční zdravotnické péče (COM(2008)414), druhý evropských rad zaměstnanců (COM(2008)419), třetí rozšíření stávající antidiskriminační legislativy (COM(2008)426) a čtvrtý námořní pracovní síly (COM(2008)422). S ohledem na zájmy ČR jsou z pochopitelných důvodů relevantní první tři.

Návrh směrnice o přeshraniční zdravotnické péči

- Smyslem textu je umožnit občanům členských států EU využívat veřejných i soukromých zdravotnických služeb kdekoli v Unii podle nejobecnějších pravidel vnitřního trhu.
- Předložený návrh je nutno považovat za „křehký kompromis“ mezi málo slučitelnými postoji Komise a jednotlivých členských států.
- Formálně by měla výsledná směrnice doplnit nařízení 1408/71 o aplikaci schémat sociálního zabezpečení.
- Návrh nikterak nevyjasňuje otázku (a především výši) potenciálních náhrad za ošetření v zahraničí domovskou zdravotní pojišťovnou (tj. pacient nemusí mít před zákrokem jistotu, že prostředky

za jeho úhradu dostane posléze nazpět; mělo by se jednat i nadále o doménu jednotlivých členských států). Na druhou stranu v případě nenemocničních zařízení by na základě nové směrnice (a stávajícího nařízení) náhrady zajištěny být měly.

- Ustanovení návrhu jsou příliš složitá, než aby dávala potenciálním „přeshraničním“ pacientům dostatek právní jistoty – což je důsledkem hledání kompromisu mezi požadavky Komise (inspirovanými „liberalizačními“ rozsudky ESD) a požadavky členských států. Ne ve všech členských státech se např. striktně rozlišuje mezi nemocniční a nenemocniční zdravotní péčí.
- Z toho vyplývá, že další vývoj návrhu je poměrně málo předvídatelný. Jisté je jediné: jeho projednávání bude nejspíše dlouhé a přesáhne mandát stávajícího EP a Komise.

Revize směrnice o zřízení evropské rady zaměstnanců

- Stávající směrnice 94/45 garantuje informování zaměstnanců o řízení podniků s více než 1000 pracovníky (a minimem 150 zaměstnanců pracujících alespoň ve dvou členských zemích). Její revize by měla existující mechanismus pozměnit tak, aby byl méně formální a zapojilo se do něj více subjektů.
- Zainteresovaní aktéři s návrhem obecně souhlasí, zaměstnavatelé však především z toho důvodu, že předpokládají, že nestihne být schválen do voleb do Evropského parlamentu (jež se uskuteční v červnu 2009), a kalkulují s tím, že jej Komise může nakonec stáhnout (a pokud ne, výsledná norma vstoupí v platnost nejdříve v roce 2010).
- Celkově vzato by mělo dojít k posílení pozice zaměstnanců a jejich reprezentantů. Na druhou stranu by stejně jako dosud nemělo být zakládání evropských rad zaměstnanců obligatorní.

„Antidiskriminační“ směrnice

- Norma by měla doplnit stávající texty (směrnice 2000/43 a 2000/78) a meritorně je rozšířit o parametry boje proti diskriminaci mimo pracovní poměr (např. v otázce přístupu ke zboží a službám na vnitřním trhu EU, sociální ochrany, bydlení atd.), a to na základě věku, zdravotního postižení, sexuální orientace a vyznání.
- Podle Komise by nová norma neměla znamenat zásah do podnikatelského prostředí, neboť by měla zohlednit specifika jednotlivých odvětví a/nebo produktů, a to v rámci přechodného období čtyř let.

2.8 Vnější vztahy

Summit EU-Rusko

- Ve dnech 26.–27. června se uskutečnil summit EU a Ruska, poprvé za přítomnosti nového prezidenta Dmitrije Medvěděva, který vzešel vítězně z březnových prezidentských voleb v Rusku.

Obsah jednání summitu

- Hlavním bodem summitu mělo být dodání nového impulsu přerušeným jednáním o nové Smlouvě o partnerství a vzájemné spolupráci (Partnership nad Cooperation Agreement); PCA, která byla nejprve po polské blokaci (způsobené bilaterálními polsko-ruskými obchodními spory i některými neshodami obou států v oblasti zahraniční politiky) a kratších obstrukcích ze strany Litvy přerušena de facto od konce roku 2006.

Politické pozadí a očekávaný vývoj

- Obě strany se již předběžně dohodly na pokračování dialogu o smlouvě PCA, který byl prvním kolem obnovených rozhovorů zahájen 4. července v oblastech tzv. čtyř společných prostor dialogu mezi EU a Ruskem, které tvoří ekonomika; vnitřní bezpečnost; mezinárodní bezpečnost a spolupráce na poli vzdělávání a vědy. S jeho ukončením se přitom nepočítá dříve než za rok.
- K přetrvávajícím sporným oblastem v politickém dialogu obou entit patří otázka nezávislosti Kosova. V oblasti evropské politiky sousedství se obě strany dlouhodobě neshodují např. na ruském angažmá v zamrzlých konfliktech na Kavkaze (zejména v Gruzii), Ukrajina a politika EU a některých jejích členských států (především Polska) vůči ní byla sporným bodem zejména v minulých letech. Rusko na druhé straně usiluje o zrušení víz ze strany EU.
- Za pozornost stojí také to, že nový ruský prezident Medvěděv se na summitu vyjádřil ve prospěch zdárného dokončení ratifikace Lisabonské smlouvy, která by podle něho příznivě přispěla k vývoji dialogu mezi EU a Ruskem.

2.9 Zemědělství

Reforma SZP

- Revize fungování reformy SZP, kterou Komise zveřejnila 20. května v podobě jediného dokumentu zahrnujícího čtyři konkrétní legislativní návrhy, byla v průběhu sledovaného období pro-

jednávána jednak na půdě zodpovědného výboru EP, kterým je Výbor pro zemědělství a rozvoj venkova, jednak na půdě Rady.

Legislativní pozadí – Evropský parlament

- V rámci zodpovědného výboru byl určen zpravodaj, jímž je pro všechny čtyři návrhy Luis Manuel Capoulas Santos (Portugalsko, PES). 24. června 2008 byl následně publikován jeho Návrh zprávy o Návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) (PE407.829v01-00).
- Ve stejný den, 24. června 2008, byla zveřejněn také Návrh zprávy o Návrhu rozhodnutí Rady, kterým se mění rozhodnutí 2006/144/ES o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007–2013) (PE407.830v01).

Legislativní pozadí – Rada

- Klíčovým činitelem je vzhledem ke konzultační proceduře Rada, která se legislativním balíkem zabývala podrobněji na jednání 23. června 2008. K nejvíce diskutovaným bodům náležely návrhy týkající se plateb, které jsou stále ještě částečně vázány na produkci a dalšího posilování principu decoupling.

Očekávaný vývoj

- Na zasedání Výboru EP pro zemědělství a rozvoj venkova ve dnech 14. – 15. července 2008 se očekává prezentace zpráv Luise Manuela Capoulase Santose ke všem čtyřem návrhům v rámci „health check“.
- Klíčovým aktérem rozhodovacího procesu však nadále bude Rada ministrů zemědělství, jejíž poslední zasedání před letní přestávkou je plánováno na 15. července 2008.

Ochrana rostlin

- Na zasedání 23.–24. června Rada ministrů zemědělství dosáhla politické dohody o společném postoji k uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh.

Legislativní pozadí

- Evropská komise v roce 2006 vydala návrh na zpřísnění existujících pravidel užívání některých

pesticidů a pravidel jejich autorizace. Nová podoba Nařízení EP a Rady o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh (KOM(2006)0388) byla vydána jednak pod vlivem zprávy, kterou Komise v červenci 2001 předložila EP a Radě o pokroku při uplatňování dosud platné směrnice č. 91/414/EHS, jednak pod vlivem nových zpřísnujících podmínek, s nimiž pro uvádění některých chemikálií na společný trh EU počítal 6. akční program pro životní prostředí.

- Návrh nařízení předložený Komisí byl ve Výboru pro životní prostředí EP opatřen 249 pozměňovacími návrhy (zpráva Hiltrud Breyerové; Německo, Zelení/EFA).
- V březnu 2008 Komise odmítla téměř polovinu pozměňovacích návrhů EP a předložila novou revidovanou verzi návrhu Nařízení o uvádění přípravků na ochranu rostlin. Přiklání se namísto úplného zákazu některých látek k jejich ponechání na trhu, ale měly by být postupně nahrazovány méně nebezpečnými substituty (je to tedy podobná cesta regulace trhu s přípravky na ochranu rostlin, jakou požaduje REACH).
- Návrh je projednáván v rámci spolurozhodovací procedury a v EP má dnes tedy za sebou první čtení.

Obsah politické pozice Rady a sporné body

- Rada se na červnovém zasedání ve formaci ministrů zemědělství shodla na návrhu Komise zakázat substance s karcinogenními účinky či substance, jejichž účinky mohou mít vliv na reprodukční proces, politická dohoda však bere v úvahu i požadavek některých lobbyistických skupin na uvážení skutečnosti, že některé oblasti zemědělství (např. vinařství) se bez užívání nebezpečných substancí neobejdou zcela. Dohodla se proto na možnosti pětiletého odkladu tohoto obecného zákazu, které mohou využít členské státy pro substance nesplňující zpřísněná autorizační kritéria. O povolení tohoto odkladu však má rozhodovat Komise a členský stát jej musí náležitě odůvodnit.

Očekávaný vývoj

- Přijetí společné pozice v Radě se očekává na podzim 2008, kdy by měla být odeslána k druhému čtení v EP, na němž bude projednáván pozměněný návrh Komise.

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 EVROPSKÝ PARLAMENT

Zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám

Plénum Evropského parlamentu 8. července završilo zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám formou začlenění tohoto sektoru do systému obchodování s emisními povolenkami.

Pro návrh Lieseho zprávy hlasovalo 640 poslanců, 30 proti a 20 se zdrželo.

Legislativní pozadí

Celá iniciativa je součástí strategie EU pro boj s globálním oteplováním.

Komise svůj legislativní návrh předložila v prosinci 2006 jako dokument COM(2006)818 s odůvodněním, že emise CO₂ z letecké dopravy sice dosud tvoří jen 3 % veškerých emisí, ovšem výrazně rostou (v řádu desítek procent).

O dané problematice jsme obšírně informovali v předcházejícím monitoringu s tím, že pohledy Evropského parlamentu a Rady jsou odlišné a doposud nesladěné. V průběhu uplynulého měsíce (26. června) však obě instituce dospěly kompromisu.

Obsah návrhu

Všechny aerolinky využívající evropských letišť by měly být součástí systému od roku 2012.

Komise požadovala pro vnitrouijní lety rok 2011.

Současně by mělo dojít i k celkovému snížení jejich emisí, a to o 3 % v porovnání s lety 2004–2006 (od roku 2013 o 5 %).

Letecké společnosti na druhou stranu budou získávat 85 % emisních povolenek zdarma a jen 15 % formou aukcí. Již v roce 2013 se však chystá (dosud nespecifikované) snížení množství zdarma alokovaných povolenek.

Výjimkou ze systému budou disponovat malé společnosti s emisemi do 10 tis. tun CO₂ ročně, letadla do hmotnosti 5,7 tuny, humanitární lety, lety záchranářů a bezpečnostních složek a lety výzkumné (nikoli však lety vládní).

Do systému bude zahrnut milion rezervních povolenek pro rychle rostoucí aerolinky (jedna povolenka představuje jednu tunu CO₂). Členské státy ovšem rovněž získají i pravomoc zakázat působení konkrétní společnosti, pokud nebude plnit výše uvedená pravidla.

Předpokládá se, že ceny letenek se v důsledku uvedených opatření zvýší (podle destinace) o 4–40 €.

Výnos ze systému by měl být využit na další kroky směřující k boji proti klimatické změně, proti odlesňování a na výzkum nízkoemisní dopravy (letecké i jiné).

Reakce aktérů a sporné body

Přijetí kompromisu nikterak nezmírnilo odpor leteckých společností vůči nové legislativě, stejně jako se nevyřešil spor o to, zda je možné a vhodné uplatňovat normu jen na aerolinky, které v Evropě přistanou, a nikoliv už na ty, jejichž stroje nad jejím územím jen přelétají (z hlediska příspěvku ke globálnímu oteplování to má stejný efekt).

Na daný rozpor upozornily především společnosti mimo EU (mj. i americké), které s návrhem legislativy – stejně jako ty evropské – nesouhlasí. Komise nicméně v tomto směru kontrovala jinou („technickou“) legislativní iniciativou, jež by měla být v následujícím období projednána: tzv. druhým balíkem o otevření evropského nebi. Ten byl předložen 25. června a měl by podle Komise mj. zajistit i lepší řízení letového provozu, a tudíž kratší letové trasy (a potažmo i úspory na emisních povolenkách).

Další vývoj

Konečný verdikt ve věci zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám by měly (po přijetí kompromisu již jen formálně) vyřknout jednotlivé členské státy v Radě.

Poté se očekává publikace v Úředním věstníku, vstup normy (směrnice) v platnost a dvanáctiměsíční implementační lhůta.

Návrh směrnice o odpadech

Evropský parlament přijal 17. června 2008 ve druhém čtení novou rámcovou směrnici o odpadech, která určuje způsoby nakládání s odpady v celé EU. Definiuje hierarchii nakládání s odpady, odpovědnost výrobce, kontrolu nebezpečného odpadu a klade si za cíl zvýšit procento recyklace většiny odpadů do roku 2020.

Evropa ročně vyprodukuje asi 1.8 mil. tun odpadu a pouze třetina je recyklována. Většina odpadu je z domácností, komerčních aktivit, průmyslu, zemědělství, stavebnictví, těžebního průmyslu a výroby energie. Obyvatelé EU-10 vyprodukují 300–350 kg odpadu na osobu, občané EU-15 přibližně 570 kg. V roce 2005 bylo 49% odpadu v EU uloženo na skládku, 18% spáleno a 27% recyklováno nebo zkompostováno.

Legislativní pozadí

Evropský parlament reagoval na Komisi předložený návrh revidované Směrnice o odpadech (KOM(2005)667 v konečném znění) v prvním čtení 12. února 2007. Zpravodajkou byla Caroline Jackson (EPP-ED). Rámcová směrnice nahradí konsolidovanou verzi směrnice z roku 1975, která již nevyhovovala měnícímu se prostředí v EU. Legislativní usnesení Evropský parlament přijal 17. června 2008. Konečný text směrnice bude zveřejněn v Úředním věstníku EU poté, co jej formálně podepíše Rada. Směrnice vstoupí v platnost dvacátý den po svém zveřejnění a členské státy ji budou muset nejpozději do 24 měsíců začlenit do svých právních řádů.

Obsah aktu

Nová směrnice zavádí cíle pro opětovné využití odpadu, které mají být naplněny do roku 2020, ukládá členským státům povinnost vypracovat programy na předcházení vzniku odpadů a určuje pravidla pro budoucí legislativu EU v této oblasti.

Jedním z hlavních cílů nové směrnice je recyklovat do roku 2020 až 50% hmotnosti odpadu z domácností jako je papír, kov, sklo a plasty. Ve stejném časovém horizontu má být recyklován bezpečný odpad ze stavebnictví a demolice, a to až ze 70% hmotnosti.

Nejpozději v roce 2015 Komise přezkoumá opatření a cíle a případně zváží stanovení cílů pro další druhy odpadů.

Důležitým bodem rámcové směrnice o odpadech je článek 4, který určuje hierarchii způsobu nakládání s odpady: 1. předcházení vzniku; 2. úprava za účelem opětovného použití; 3. recyklace; 4. jiné využití, například energetické využití; 5. odstranění. Směrnice také zdůrazňuje potřebu předcházení vzniku odpadů.

Členské státy musejí do pěti let po vstupu směrnice v platnost vytvořit plány pro předcházení vzniku odpadů. Projednávala se také otázka ukládání odpadu na skládky a spalování. Pouze ty nejvýkonnější a nejefektivnější spalovny komunálního odpadu budou označeny za zařízení k „využívání“ odpadu. Podle Komise by toto opatření mělo vést k zefektivnění spalování odpadu. Směrnice dále upravuje rozšířenou odpovědnost výrobce.

Sporné body

Nejvýznamnější reprezentant environmentální lobby v EU Evropský úřad pro životní prostředí (EEB) považuje přijatou směrnici za nedostatečnou.

Podle EEB směrnice neurčuje žádné cíle a plány pro prevenci vzniku odpadů. Úřad kritizuje přijetí kompromisního návrhu a definici „využití“ při spalování odpadu z domácností, které by mohlo vést k posílení spalování na úkor recyklace.

Frakce jako zelení a zájmové skupiny (Evropská asociace malých a středních podniků (UAEPME), BusinessEurope) jsou ve svých hodnoceních zdržlivější a kritizují zejména slabou právní závaznost vytyčených cílů.

Přijatá směrnice vyvolala nejprve obavy z toho, aby se Česká republika nestala spalovnou Evropy, neboť původní návrh Komise totiž téměř liberalizoval obchod s odpadem, což by mohlo vést k dovozu odpadu k levnějšímu spalování v zemích EU-10.

V konečném textu se ovšem uvádí, že stát bude moci dovoz odpadu omezit nebo zakázat úplně. ČR hájila také tzv. princip blízkost, tedy spalování nebo uskladňování odpadu co nejbližší místu vzniku, a to hlavně v zemi původu.

Podle Ministerstva životního prostředí platný Plán odpadového hospodářství ČR s dovozem odpadu do spaloven nepočítá.

Návrh směrnice o kvalitativních standardech povrchových vod

Evropský parlament přijal 17. června ve svém druhém čtení návrh revidované směrnice o vodě (2000/60). Rámcová směrnice o vodě, přijatá v roce 2000 představuje snahu sjednotit rozsáhlou agendu týkající se pitné vody, povrchových a odpadových vod, záplavového managementu, chemických látek aj. v komplexní strategii.

Legislativní pozadí

Komise předložila tento text (COM 2006/397) již před dvěma roky. Návrh byl přijat velkou většinou 673 hlasů, 10 proti, 5 se zdrželo. Směrnice bude přijata sice v roce 2008, ale vstoupí v platnost nejdříve v roce 2010.

Obsah návrhu

Směrnice určuje kvalitativní standardy (EQS) pro 33 látek (pesticidů, těžkých kovů aj.). Z výše zmíněných látek je vyčleněna ještě skupina 13 (včetně těžkých kovů jako rtuť a kadmium) klasifikovaných jako „prioritně hazardní látky“, které by členské státy měly do dvaceti let zcela přestat používat.

Směrnice stanoví, že do roku 2015 musejí členské státy vytvořit plány, které povedou k nepřekročení horní hranice stanovené touto směrnicí pro míru koncentrace výše zmíněných látek ve vodě. Podle návrhu EP Komise v roce 2011 přezkoumá EQS a rozhodne o začlenění dalších látek.

Směrnice navíc vymezuje kritéria pro tzv. smíšené zóny, tedy oblasti blízké zdroji znečištění, ve kterých míra znečištění vod přesáhne povolené limity. Počet těchto oblastí by se měl stát snažit snížit. V roce 2018 vydá Komise hodnotící zprávu. Členské státy budou vytvářet inventáře a mapy emisí a znečištění povrchových vod pro potřeby Komise.

Telekomunikační balík

Výbory Evropského parlamentu pro průmysl a pro vnitřní trh 7. července přijaly své zprávy vztahující se k tzv. telekomunikačnímu balíku.

Legislativní pozadí

Tzv. telekomunikační balík předložila Komise v listopadu 2007 s cílem od roku 2010 liberalizovat sektor a zajistit jeho rozvoj do budoucna. Součástí souboru návrhů (mj. návrh nařízení majícího založit Úřad pro evropské trhy elektronických komunikací (European Electronic Communications Markets Authority; EECMA), návrh směrnice, pozměňující směrnice 2002/19, 2002/20 a 2002/21, a návrh směrnice, pozměňující směrnice 2002/22 a 2002/58) však bylo i posílení role Komise, s čímž vyjádřila nesouhlas nejen velká část členských států, ale i Evropský parlament (viz zejm. monitoringy duben–květen 2008).

Obsah návrhů a sporné body

Rámcová „telekomunikační“ směrnice byla podle zpravodajky Trautmannové přijata díky kompromisu mezi největšími frakcemi Evropského parlamentu, což umožnilo zamítnout téměř tisícovku pozměňovacích návrhů, které navrhli individuální poslanci.

Neměl by vzniknout telekomunikační „super-regulátor“, jak předpokládala Komise, ale pouze jeho „odlehčená“ verze v podobě BERT (Body of European Regulators in Telecoms) na bázi stávající Skupiny evropských regulátorů (ERG).

BERT by měl být financován ze dvou třetin právě národními regulátory a z jedné třetiny z rozpočtu EU (navzdory tomu, že socialisté požadovali 100% krytí z prostředků Unie). Z hlediska záměrů Komise je podstatné, že rozhodnutí BERT o krocích majících zajistit dostatečnou konkurenci na telekomunikačním trhu by jí neměly být vetovány. Komise i BERT by přitom měli působit jako „kontaktní místa“ pro národní regulátory, přičemž BERT by měl svá stanoviska schvalovat absolutní většinou.

Jak správa radiového spektra, tak požadavek na funkční oddělení přenosu („síťových aktivit“) od samotných telekomunikačních služeb by i nadále měly zůstat otázkou pro národní regulátory (resp. jednotlivé členské státy), ač by měli být povinni své kroky konzultovat jak s Komisí, tak s BERT.

Evropský parlament tak nenásledoval cestu zvolenou ve Velké Británii, kde k funkční separaci telekomunikační společnosti British Telecom – v podobě vytvoření firmy Open Reach – (jako v jediné zemi EU) již došlo.

Reakce aktérů

Zainteresovaní aktéři se k výsledkům jednání ve výborech vyjadřovali s ohledem na své zájmy, většina z nich však spíše negativně.

Zatímco reprezentant „zavedených“ operátorů ETNO i přes oslabení možnosti funkční separace konstatoval, že již jen samotná eventualita tohoto kroku může do budoucna negativně ovlivnit tok prostředků na budování nových telekomunikačních sítí, zástupce operátorů „nových“, ECTA, se naopak soustředil na kritiku „nedostatečnosti“ možnosti funkční separace, neboť ve výsledku to podle něj povede jen k tomu, že stávající operátoři si zachovají své postavení a novým budou omezovat přístup na trh.

Další vývoj

Plénum EP by se mělo danou otázkou zabývat 3. září, Rada pak, jak již avizovalo francouzské předsednictví, 27. listopadu.

Směrnice o podpoře energie z obnovitelných zdrojů

Výbor EP pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin projednával návrh stanoviska svého a Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku k návrhu Směrnice EP a Rady o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (KOM(2008)19 v konečném znění), o které bylo coby jedné ze součástí tzv. klimaticko-energetického balíčku v monitoringu již poměrně obsáhle informováno.

Legislativní pozadí

Návrh se zabývá způsobem dosažení cíle využívat v roce 2020 (v unijním průměru) 20 % energie produkované z obnovitelných zdrojů (elektrina, teplo a doprava; solární energie, větrná energie, vodní elektrárny, biomasa a další, ne však jaderná energie). S tím souvisí i navýšení podílu obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě (dopravních) paliv na 10 % (tento cíl má zavazovat všechny členské státy).

V zodpovědném Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku je zpravodajem návrhu Claude Turmes (Francie, Zelení/EFA), který je autorem Návrhu zprávy o návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o podpoře užívání energie z obnovitelných zdrojů.

Návrh Turmesovy zprávy byl publikován 13. května 2008 a příslušný výbor se jím zabýval na svém zasedání 27. května 2008, kde zazněly některé problematické otázky týkající se zejména kritérií udržitelnosti biopaliv a v té souvislosti i stanovených závazných cílů pro obnovitelné zdroje. Ve výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin je navrhovatelem Anders Wijkman (Švédsko, EPP-ED).

Obsah usnesení Výboru EP pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin

EP přitom hraje při projednávání návrhu důležitou roli, protože příslušný návrh je schvalován pomocí spolurozhodovací procedury. Je proto poměrně důležité, že návrh stanoviska se prostřednictvím pozměňovacích návrhů postavil opatrněji především k navrhovaným cílům 20 % energie produkované z obnovitelných zdrojů v roce 2020 a k užívání energie z biomasy, které považuje za „účinný“, nikoli „nejúčinnější“ prostředek k dosažení navrhovaného cíle. Upozorňuje také na skutečnost, že dosažení cíle 10 % podílu biopaliv na konečné spotřebě (dopravních) paliv ve všech členských státech je stále více zpochybňován, i když je třeba zdůraznit, že se jedná nikoli o 10 % podíl spotřeby biopaliv v dopravě, ale obnovitelných zdrojů jako takových, což bývá opomíjeno.

Skepticky se však k zachování tohoto cíle postavil také zpravodaj návrhu ve Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku, Claude Turmes, jehož pozice je z hlediska projednávání návrhu v EP klíčová. Za pozornost stojí skutečnost, že vůči závaznému cíli v oblasti biopaliv sílí kritika EP napříč politickými frakcemi, kritika návrhu se objevuje v řadách poslanců z frakce Evropských demokratů v rámci EPP-ED, ale také u frakce Zelených/EFA a částečně i v řadách druhé nejsilnější frakce, PES, i když zde jde především právě o zpochybňování ekologické

i ekonomické efektivity povinného navýšení užívání biopaliv (především na bázi biopaliv první generace, a to i v souvislosti s problematikou možné potravinové krize, diskutovanou coby jedno z klíčových témat i na červnovém summitu Evropské rady).

Očekávaný vývoj

V Evropském parlamentu se další jednání o návrhu právě v rámci zodpovědného výboru v rámci prvního čtení očekávají 16. července 2008, v plénu pak vzhledem k letní přestávce je možné projednávání Turmesovy zprávy a dalších příslušných zpráv zainteresovaných výborů k návrhu směrnice nejdříve v září, k završení prvního čtení však zřejmě nedojde dříve než v říjnu. Podobně v rámci jednání Rady ministrů pro dopravu, telekomunikace a energetiku a Rady ministrů pro životní prostředí lze patrně čekat až po letních prázdninách.

Liberalizace trhů s energiemi*Liberalizace trhů s elektřinou*

V rámci plenárního zasedání EP dne 19. června proběhlo hlasování o čtyřech zprávách týkajících se liberalizace společného trhu s energiemi (viz předchozí monitoringy – Liberalizace trhů s energiemi).

Zpráva Morganové (A6-0191/2008)

Nejspornějším ze čtyř hlasovaných návrhů se stala Zpráva Eluned Morganové (Velká Británie, PES), která se týká vnitřního trhu s elektřinou a která do hlasovacího procesu vstupovala se 176 pozměňovacími návrhy, jimiž ji opatřil zodpovědný Výbor pro průmysl, výzkum a energetiku, a týkala se především Komisí navrhovaného tzv. vlastnického unbundlingu.

O podstatě tohoto návrhu na vlastnické oddělení systémů přenosových soustav (TSO) od dodávek a produkce elektrické energie již bylo v předchozích monitorinzích informováno.

Obsah Zprávy Eluned Morganové a sporné body

Zpráva Morganové (ve znění pozměňujících návrhů) vesměs podporovala alternativu prosazovanou Komisí a odmítala (především z důvodů nákladnosti) jiné možnosti typu nezávislého systémového operátora (ISO, ITO), které zejména v případě tzv. třetí varianty (ITO) podporovaly v EP skupiny či představitelé, kteří nejsou samotné myšlenky úplného vlastnického unbundlingu příliš nakloněni a která představuje výsledek kompromisu, na němž se shodla 6. června Rada ministrů pro energetiku. V rámci Rady jsou největšími odpůrci úplného vlastnického unbundlingu Německo a Francie, jejichž pozice do

značné míry vyjadřuje i postoj největších energetických společností. Poslanci za frakci Zelení/EFA prostřednictvím pozměnovacího návrhu vložili do zprávy klauzuli hovořící o „férové soutěži na otevřeném trhu“, která má znamenat, že jednotlivý podnik nesmí vlastnit na příslušném trhu s elektrickou energií více než 20% podíl, tři největší společnosti pak nesmí vlastnit více než 50% podíl a pět největších společností nesmí dohromady držet více než 66,7% podílu na příslušném trhu s elektřinou.

V souvislosti s druhou částí liberalizačního balíčku, která se týká především liberalizace vnitřního trhu s plynem, je důležitá skutečnost, že Zpráva Morganové dává podporu sporné tzv. klauzuli Gazprom, která má zabránit tomu, aby se ke kontrole nad systémem přenosových sítí dostala společnost z nečlenského státu. Tato skutečnost je důležitá vzhledem k často zmiňované potenciálně vzrůstající závislosti členských států EU na dovozu elektřiny, a to i ze států, které nejsou členy EU (např. Ukrajina).

Výsledek hlasování

Zpráva Morganové byla přijata hlasováním pléna 18. června, odmítnut byl však zmíněný pozměnovací návrh týkající se definice „férové soutěže na otevřeném trhu“.

Dalšími hlasovanými návrhy byly Zpráva Aleja Vidala-Quadrasy (Španělsko, EPP-ED) o podmínkách přístupu k sítím pro přeshraniční obchod s elektřinou (A6-0228/2008), Zpráva Gilese Chicheстера (Velká Británie, EPP-ED) o Agentuře pro spolupráci energetických regulačních orgánů (A6-0226/2008) a Zpráva Mii De Vitsové (Belgie, PES) o Evropské chartě práv spotřebitelů energie (A6-0202/2008).

Přijetím Chichesterovy zprávy a zprávy Vidala-Quadrasy EP opět podpořil více striktní řešení oproti návrhu Komise a postoji Rady, které prosazovaly spíše konzultativní charakter agentury, EP oproti tomu v příslušné zprávě požaduje posílení její role, agentura by tak mohla působit i jako arbitř v přeshraničních sporech států a instance schvalující investiční plány v oblasti přenosových soustav. Toto se opět nesešlo se souhlasným postojem Rady, která poukazuje na byrokratizaci a přílišnou těžkopádnost takového systému kontroly a regulace v oblasti trhu s elektrickou energií.

Očekávaný další vývoj

Schválením pozice odlišné od společného postoje Rady se tak do určité míry komplikuje legislativní proces, navzdory proklamované snaze Komise, Rady, ale i EP ukončit jej ještě před koncem roku (například prostřednictvím jednání o výjimkách vzhledem k variantě preferované Radou na někte-

rych trzích). Není tedy vyloučeno, že půjde o další z otázek, kterou bude muset převzít ještě české předsednictví. Druhé čtení v rámci EP je plánováno na podzim 2008, právě v době francouzského předsednictví, EP prostřednictvím zpravodaje nejspornějšího z hlasovaných návrhů indikoval ochotu k pokračování dialogu s Radou.

Liberalizace trhů s plynem

Jedním z nejdůležitějších bodů programu plenárního zasedání EP ve dnech 8.–10. července představovalo hlasování o zbývajících součástech legislativního balíčku pro oblast liberalizace trhů s energiemi, a to o Zprávě o vnitřním trhu s plynem (A6-0257/2008; zpravodaj Romano Maria La Russa; Itálie, Unie pro Evropu národů), týkající se návrhu směrnice EP a Rady pozměňující Směrnici č. 2003/55/EC týkající se společných pravidel pro vnitřní trh se zemním plynem (COM(2007)0529).

Zde se na rozdíl od oblasti trhu s elektřinou očekávalo, že EP nepodpoří úplný „vlastnický unbundling“, jak naznačoval i obsah předkládané zprávy, což by mohlo posílit odpůrce výsledku červnového hlasování o unbundlingu v oblasti trhu s elektřinou a stoupence kompromisní varianty podporované Radou.

Obsah La Russaovy zprávy

V oblasti trhu s plynem se v případě tzv. třetí varianty jedná o to, že mateřská společnost, která je dodavatelem plynu, by si mohla podržet kontrolu také nad produktovodnou sítí, i když v tomto případě by měl nad tímto vlastnickým propojením a jeho fungováním v praxi bdít nezávislý přenosový operátor (ITO), který posoudí, zda dochází k dostatečným investicím do přenosové infrastruktury a zda není v daném odvětví bráněno jiným novým společnostem ve vstupu na trh. Vrcholový management by také neměl fluktuovat v rámci vedení takto provázaných produkčních a distribučních společností. Komise naproti tomu požadovala prodej produktovodných sítí ze strany výrobní společnosti, která by tak nemohla transportní síť v oblasti plynárenství ovládat.

Výsledek hlasování

V rámci hlasování pléna, které se uskutečnilo 9. července EP nakonec 579 hlasy (80 proti, 52 se zdrželo hlasování) La Russaovu zprávu podpořil, přiklonil se tedy na k variantě pouze omezené liberalizace v oblasti trhu s plynem, na rozdíl od původního návrhu Komise, který požadoval úplný vlastnický unbundling.

Výsledek hlasování ihned vyvolal optimistickou reakci pro stoupence konsensu se společným postojem Rady na méně liberální variantě také v oblasti elektrické energie.

1.2 KOMISE

Zákon o malém podnikání

Komise 25. června zveřejnila tzv. zákon o malém podnikání (Small Business Act; SBA; COM(2008)394), jenž by měl v EU vytvořit podmínky vhodné pro malé a střední podnikání.

Pozadí

Komise daným krokem navázala na dřívější veřejnou konzultaci a její výsledky, o nichž jsme podrobně informovali v předcházejících monitorinzích.

Malé a střední firmy (do 250 zaměstnanců a s obrátem nižším než 50 mil. €) tvoří 99% firem v EU (s 80% všech nových pracovních míst).

Obsah a sporné body

Komise navzdory zavádějícímu označení „zákon“ předložila pouze nezávazné sdělení (byť předpokládající několik legislativních změn). Organizace zastupující malé a střední podniky (UEAPME) přitom právě takovou podobu SBA již dříve kritizovala a požadovala právně relevantní řešení včetně např. obligatorního vyhrazení části veřejných prostředků na podporu malého a středního podnikání.

Jádrem SBA je deset principů („mysli nejdříve v malém“ inspirovaných Evropskou chartou pro malé podniky přijatou v roce 2000 ve Feiře), jež by měly být zohledněny při vytváření všech politik (na všech úrovních). Jejich význam by nicméně neměl být přeceňován; podobných principů existuje v kontextu přijímání unijní legislativy již v současnosti několik a jejich význam není větší než marginální. Navíc zmíněné „desatero“ je, pokud jde o obsah, spíše deklarací než souborem skutečně proveditelných zásad. (Výjimkou z tohoto pravidla je předpoklad, že malé a střední podniky by měly mít zajištěn lepší přístup k veřejným podporám, byť ani v tomto případě se nepočítá s jakýmkoli garancemi.)

Pokud jde o naznačené legislativní zásahy, počítá se se čtyřmi:

1. s nařízením o statutu evropské soukromé společnosti (COM(2008)396);

Bylo – z francouzského podnětu – přijato současně se zveřejněním SBA a předpokládá možnost vytvářet v celé EU jeden „přenositelný“ typ společnosti s minimálním jměním 1 €, a tím napomáhat potenciální expanzi malého a středního podnikání (z důvodu úspory nákladů na jinak nezbytné právní služby a provoz různých druhů společností v různých členských státech). Nutno však podotknout, že obdobný statut pro velké firmy se po několika letech fungování příliš neosvědčil.

2. s nařízením o státní pomoci s všeobecnou blokovou výjimkou (bez nutnosti informovat o státní pomoci Komisi, jak jinak vyžaduje článek 87 odst. 3 Smlouvy o ES);

Netýká se však prioritně malých a středních podniků, byť pro ně navyšuje potenciální státní pomoc ze 7,5% na 10% v případě středních podniků a z 15% na 20% v případě podniků malých a zavádí také celou řadu dalších výjimek (např. na environmentální projekty). Nařízení bylo Komisí zveřejněno 7. července.

3. se směrnicí o snížených sazbách DPH (COM(2008)428);

Text předpokládá možné snížení sazby DPH na místně poskytované služby s vysokým podílem lidské práce. (Komisí byl zveřejněn 7. července; viz níže.)

4. s revizí směrnice 2000/35 o pozdních platbách.

Novelizace, jež by měla být předložena na podzim, by měla zajistit, aby malé a střední podniky nebyly „diskriminovány“ pozdními – déle než 30denními – platbami faktur.

V blízké budoucnosti se rovněž počítá s předložením textu, jenž by celkově zjednodušil režim DPH (a to nikoli pouze v kontextu malých a středních podniků).

Komise nakonec do textu vůbec nezačlenila zmínku o dalších potenciálních daňových změnách, např. o vytvoření konsolidovaného základu daně (tzv. CCCTB), ač o to údajně někteří zainteresovaní aktéři stáli (soudě podle výsledků veřejné konzultace na dané téma). V SBA rovněž nefigurují ani odkazy na možnost flexibilnějšího nakládání s pracovní silou, včetně jejího vzdělávání ap.

Reakce aktérů

Zainteresovaní aktéři (mj. UEAPME, Eurochambres) zveřejnění SBA obecně přivítali, vyjádřili však i obavy, zda jej bude možné efektivně vymáhat za situace, kdy se s ním jako celkem nepočítá coby se závaznou normou.

Další vývoj

Budoucnost SBA je nyní v rukou Rady a Evropského parlamentu. Komise přitom předpokládá, že jeho přijetí by mělo proběhnout nejpozději do konce roku 2008 na úrovni Evropské rady a do voleb do Evropského parlamentu na úrovni Rady a Parlamentu.

Francouzské předsednictví hodlá SBA dát v rámci svého angažmá prioritou – i s ohledem na to, že idea evropské soukromé společnosti je původem francouzská.

Prozatím nic nenasvědčuje tomu, že by se při schvalování SBA měly objevit nějaké zásadní potíže; jde o konsensuální záležitost. Z velké části však právě proto, že ve výsledku by SBA jako celek neměl být právně závazný.

Revize směrnice o společném systému DPH

Komise 7. července předložila návrh, jenž by měl revidovat směrnici 2006/112 týkající se možnosti uplatňování snížených, min. 5% sazeb DPH i po roce 2010, kdy vyprší stávající právní režim založený v roce 1992 a pozměněný (a zkomplikovaný) nejčastěji smlouvami o přistoupení nových členských států.

Legislativní pozadí

Jedná se o jednu z částí tzv. zákona o malém podnikání (viz výše). Současně je nutno daný krok vnímat i jako opatření, jež by mělo před volbami do Evropského parlamentu v červnu 2009 demonstrovat tendenci EU věnovat se požadavkům „běžných občanů“ (platí to i přesto, že návrh byl připravován relativně dlouho a byl částečně vynucen i jinými okolnostmi).

Obsah návrhu a sporné body

Obecně by měly být snížené sazby DPH uplatňovány u místně poskytovaných služeb a/nebo v případě sektorů s vysokým podílem lidské práce. Současně by ovšem nikterak neměla být zavedena povinnost uplatňovat je obligatorně. Původně se plánoval do celého systému DPH mnohem větší zásah, avšak členské státy v Radě na tento záměr (uveřejněný v loňském sdělení Komise z července 2007; COM(2007)380) nezareagovaly jednotně, resp. tak, že by to Komisi dávalo možnost předpokládat, že její návrh bude nakonec – bez větších modifikací – schválen. Z toho plyne, že návrh např. neobsahuje možnost uplatňovat sníženou DPH „automaticky“ také na environmentálně/energeticky méně náročné produkty a fakticky také nijak nezpřehledňuje stávající systém výjimek (mj. i nulové sazby DPH, které si některé státy dříve vyjednaly).

Komise nicméně pracuje i na položkách, jimž se v předloženém textu nevěnuje. Kupř. návrhy na zohlednění environmentální náročnosti při prodeji zboží (resp. na snížení DPH), za něž se již dříve postavila Francie či Velká Británie, by měly být po vyhodnocení příslušných studií zveřejněny na podzim.

Seznam položek, na něž by mělo být možné uplatnit sníženou sazbu DPH, je uveden v příloze 3 návrhu. Svého druhu „průlomem“ je omezení dosavadní

možnosti uplatňovat sníženou DPH v sektoru bydlení jen na tzv. sociální byty; nadále by měla být tato možnost k dispozici bez dalších výjimek a měla by se týkat nejen výstavby, ale odvětví jako celku. Obdobný úzus by se měl uplatnit i v oblasti stravování – s výjimkou alkoholických nápojů. Za oblasti s vysokým podílem lidské práce (a tudíž s nižším potenciálním zdaněním) by nadále měly být považovány např. opravy bicyklů, počítačů, bot ap., úklidové a jiné domácí práce, pečovatelské služby či ochrana památek (dosud jednotlivé státy mohly tomuto režimu vystavit jen dva sektory). Snížená sazba by konečně mohla být uplatněna také v případě často diskutovaných dětských plen či knih (včetně elektronických).

Problémem s uvedeným návrhem je několik. Prvním z nich je, že fakticky pouze „kosmeticky“ shrnuje dosavadní systém, aniž do něj fundamentálně zasahuje. Druhou obtíží je skutečnost, že se návrh objevuje nedlouho před volbami do EP a koncem mandátu stávající Komise; jinak řečeno, že jde podobně jako v případě tzv. sociálního balíku (viz níže) o „přiblížení Unie občanům“. S tím souvisí i často uváděná námitka, že systém snížených sazeb DPH je z ekonomického hlediska irelevantní.

Reakce aktérů a další vývoj

Proti změnám v režimu DPH se staví především Německo, Švédsko a Dánsko a fakticky i Slovensko – pro všechny země jde o nesystémový krok s negativním potenciálním dopadem na státní rozpočet.

ČR jej sice nespíše podpoří, nicméně nehodlá jeho ustanovení využívat s odůvodněním, že cestou by mělo být spíše sblížení základní sazby a sazby snížené (v ČR již platná snížená DPH na dětské pleny by nicméně měla zůstat zachována).

Francouzské předsednictví, dlouhodobě usilující mj. o sníženou DPH na restaurační služby, po zveřejnění návrhu Komise oznámilo, že se pokusí pro návrh zajistit potřebnou jednomyslnou podporu do konce roku.

Revize směrnice o výběru poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly

Komise 8. července zveřejnila balík návrhů majících za cíl podpořit „zelenější“ dopravu. Jedním z jeho nejdůležitějších textů se podle očekávání stal návrh na revizi směrnice o výběru poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly (tzv. Eurovignette directive 1999/62).

Legislativní pozadí

O celé problematice jsme podrobně informovali ve dvou posledních monitorinzích s tím, jak se vyvíjela situace před zveřejněním návrhu, především s ohledem na jeho odkládání kvůli změně na postu komisaře pro dopravu.

Součástí balíku se stalo i obecné sdělení o „zelenější“ dopravě (COM(2008)433) či strategie pro internalizaci externích nákladů plynoucích z jednotlivých druhů dopravy (COM(2008)435) mající zajistit zahrnutí všech jejích celospolečenských nákladů (znečištění, zácpy ap., avšak nikoliv dopravní nehody) do jejích cen.

Potenciálně se počítá i s revizí směrnice o zdanění energií 2003/96 kvůli začlenění CO₂ emitovaného dopravou do jejího rámce, s návrhem na snížení emisí NO_x z letecké dopravy či začleněním vodní dopravy do rámce obchodování s emisními povolenkami.

Právě internalizace externích nákladů byla před předložením celého balíku nejproblematictější položkou – a lze předpokládat, že jí bude i v průběhu jeho projednávání.

Ostatně myšlenka umožnit členským státům zpoplatňovat využívání pozemních komunikací (ale i dalších komunikací) a zahrnovat do mýta i jiné než „standardní“ náklady (související s jejich výstavbou a údržbou) není nová. Objevila se již náznakem v první směrnici z roku 1993, ve směrnici 1999/62 i v její revizi z roku 2006. Ve Švýcarsku pak existuje daný systém již od roku 2001. Členské státy EU však danou eventualitu zatím vždy zamítly, resp. pozastavily konstatováním, že nejprve bude nezbytné stanovit vhodnou metodologii společnou pro všechny módy dopravy („internalizované“ mýto je dnes možné jen výjimečně uplatnit např. v horských oblastech).

Obsah návrhu

Podle nového návrhu by měly jednotlivé členské státy získat od roku 2012 možnost (nikoli povinnost) uvalit nově definované poplatky za využití pozemních komunikací vozidly nad 3,5 tuny a zahrnout do nich externí náklady lišící se podle denní doby, ujeté vzdálenosti, emisní třídy EURO atd.

Ze strany EU by nicméně byla stanovena maximální možná výše těchto poplatků (ceny mýtného by se podle Komise měly reálně zvýšit maximálně o 4–5 centů za kilometr) a požadavek na plnou elektronizaci systému výběru (byť s přechodným obdobím dvou let – do roku 2014 – podle směrnice 2004/52).

Zaznamenaníhodné je, že mezi externí náklady by neměly být zahrnuty emise CO₂ (ty by v případě

silniční dopravy měly být řešeny komplexněji buď formou začlenění do systému obchodování s emisními povolenkami, nebo formou zahrnutí do rámce směrnice o zdanění energií) ani náklady související s dopravními nehodami, jak se dříve uvažovalo (znečištění ovzduší by coby externí náklad mělo být kalkulováno na základě emisí NO_x a malých pevných částic).

Příjmy z mýtného definovaného uvedeným způsobem by měly být příslušnými členskými státy využity ke snižování environmentální zátěže dopravy – nejen silniční, ale obecně (snižování emisí CO₂, zvyšování účinnosti, výstavba nových komunikací, přesun silniční dopravy do jiného dopravního sektoru ap.). Způsoby využití „standardního“ mýtného by nicméně měly i nadále zůstat na členských státech.

K revizi směrnice by mělo dojít již v roce 2013 s potenciálním zavedením povinnosti vybírat nově definované mýtné a zahrnutím CO₂ do rámce směrnice.

Reakce aktérů a sporné body

Z prvních reakcí na zveřejněný balík je zřejmé, že podle očekávání vyvolal nejvíce kontroverzí právě návrh na rozšíření způsobu výběru mýtného. Zatímco reprezentanti železniční dopravy (CER) jej považují za mírný, zástupci silničních přepravců (např. IRU) jej naopak mají za přehnaně ambiciózní, zasahující jeden z nejdůležitějších sektorů ekonomiky, navíc bez zvažování dopadů na hospodářství jako celek a jeho výkon.

IRU předpokládá, že revize směrnice by vedla k přenesení zvýšených nákladů na koncového zákazníka-spotřebitele, a upozornila i na další omezení, jímž silniční doprava již čelí: požadavky na pracovní dobu, časově předepsané dodávky zboží apod.

Pokud jde o reakce z EP, lze předpokládat, že návrh Komise bude v průběhu projednávání v této instituci ve všech směrech zpřísněn – ať již jde o zahrnutí CO₂ (požadavek především zelených) či povinný charakter výsledné normy (jak zelení, tak pravice).

Obecně zaznívaly hlasy, že do doby, než se bude platit mýtné u všech silničních vozidel a bude zdaněn letecký benzin, bude docházet k faktické diskriminaci železniční dopravy. V tomto směru pak poslanci EP vyjádřili podiv nad skutečností, že navzdory tomu, že Komise měla předložit metodologii pro výpočet externích nákladů u všech módů dopravy, nakonec tak fakticky učinila jen v případě silniční dopravy. Tato skutečnost se může ukázat jako klíčová pro další negociace v Radě, neboť uvedený požadavek vyplývající z předchozí revize směrnice z roku 2006 zazněl právě ze strany členských států

– a ani tentokrát nebyl zcela naplněn. Ostatně české sdružení dopravců Česmad už to komentovalo – jako negativní krok bez regulačního účinku, zato s efektem dalšího zdanění (postavilo se nicméně za možné rozšíření stávajícího systému mýtného i na vozy pod 12 tun, prioritně však na národní bázi).

Další vývoj

Po prázdninách se očekává zahájení negociací jak v Evropském parlamentu, tak v Radě, a to spolurozhodovací procedurou.

Registr zájmových skupin

Evropská komise spustila 23. června zkušební verzi nepovinného registru zájmových skupin. Registr bude fungovat jeden rok a poté bude jeho funkčnost přehodnocena.

Zpřísnění registrace lobbyistů, kterých se v institucích EU pohybuje odhadem na 15 000, bylo předmětem květnového hlasování v EP a tématem předchozích monitoringů. Tento krok završuje Komise dlouho připravovanou Evropskou iniciativu pro transparentnost (ETI), která by měla vnést do rozhodovacího procesu větší otevřenost a kontrolu pro občany.

Sporné body

Zájmové skupiny se registrují čistě dobrovolně, což představuje značnou kritiku. Registrací podepisují také code of conduct, uvádějí rozpočet, či zájmy prosazují a koho zastupují.

Organizace ALTER-EU reprezentovaná 160 občanskými sdruženími, uniemi, akademiky a PR agenturami považuje registr za průměrný a nevyrovnaný.

Považuje jej za gesto, a ne skutečný reformní krok směrem k transparentnosti. Hlavní nedostatek ALTER-EU vidí v nezávaznosti registru. Jména jednotlivých lobbyistů také nebudou uváděna (pouze jméno organizace), čímž se neodkryjí skandály a konflikty zájmů, nezamezí se přecházení úředníků Unie do soukromého sektoru a stále nebude zcela jasné, kolik lobbyistů se v Bruselu pohybuje. Finanční transparentnost a možnost porovnávání také není podle ALTER-EU zajištěna zcela. Průmyslová lobby bude zveřejňovat „odhadované náklady podle svého svědomí“, zatímco zájmové organizace celý svůj rozpočet.

1.3 RADA

Návrh nařízení o společných pravidlech pro přístup na mezinárodní trh silniční přepravy zboží

Rada 13. června dospěla pod dlouhých jednáních k dohodě o výsledné podobě návrhu nařízení o společných pravidlech pro přístup na mezinárodní trh silniční přepravy zboží, jež by mělo zmírnit pravidla pro využití tzv. kabotáže (poskytování vnitrostátní nákladní silniční dopravy cizozemci).

Legislativní pozadí

O dané záležitosti jsme v monitorinzích již mnohokrát informovali, naposledy poté, co se textem (který Komise předložila v květnu 2007 jako COM(2007)265) zabýval Evropský parlament, jenž s „rozvolněním“ pravidel pro kabotáž na konci května souhlasil.

Obsah návrhu

Evropský parlament se postavil mj. za to, aby bylo možné „kabotovat“ častěji, než původně navrhovala Komise (ne třikrát, ale až sedmkrát během sedmi dnů), a aby se celý režim od roku 2014 zcela liberalizoval.

Slovenské předsednictví předložilo text, který byl přijatelný jak pro zastánce kabotáže (především z nových členských zemí), tak i pro její odpůrce (kupř. Francie; právě ta paradoxně stála na počátku probíhajících jednání, neb požadovala „zpřesnění“ stávajícího režimu kabotáže).

Rada se zabývala nejen zmíněnými požadavky Parlamentu, ale i dalšími body, k nimž se EP v květnu vyjádřil. Celkově byl při jednání podpořen názor, že budoucí režim kabotáže by měl být (od roku 2010) co nejpružnější.

Za tím účelem Rada (podobně jako EP) požádala o možnost kabotovat s poloprázdným kamionem při zpáteční cestě do domovské země (podle některých názorů i nad rámec Komise zmiňovaných tří kabotážních operací během sedmi dní), byť s tou výjimkou, že by mělo být možné v každé ze zemí, jíž takový kamion projede, kabotovat uvedeným způsobem jen jednou (jednorázově) a navíc v limitu tří dnů po překročení jeho hranic (příčemž do dané země by takový kamion směl vjet pouze prázdný). Současně by mělo být všem členským státům bez výjimky povoleno zavést (i když dočasně a bez bližší specifikace) ochranná opatření v případě, že by došlo k narušení národní dopravy v určité geografické oblasti (regionu). Komise by pak měla do konce roku 2013 předložit zprávu, jež by shrnovala

další možnosti liberalizace kabotáže (Rada tedy nepodpořila její automatické „zrušení“ v roce 2014, jak požadoval EP).

Reakce aktérů a sporné body

Nejvážnějšími se v daném směru ukázaly být Německo, Velká Británie, Francie, Itálie a Malta (obávající se, že liberální režim kabotáže nahradí povinnost registrace příslušného dopravce v zemi, v níž hodlá provozovat své služby). Nejvíce naopak liberalizaci kabotáže podpořila např. Belgie, Nizozemsko a Portugalsko.

Při hlasování v Radě bylo nakonec proti jen Rakousko; ČR, Itálie a Portugalsko se zdržely (ČR – ale i Itálie – kvůli zařazení nového odůvodnění návrhu, jež říká, že „kabotáž nelze zakázat, pokud nevytváří permanentní aktivitu v hostitelské zemi“, neb se jedná o velmi vágní formulaci).

Další vývoj

Nyní bude probíhat druhé čtení – jak v EP, tak v Radě.

Vzhledem k tomu, že se postoje obou institucí částečně liší, je možné, že projednávání nakonec dospěje až do tzv. dohodovacího řízení.

Návrh nařízení, kterým se zavádějí společná pravidla pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy, a návrh nařízení o společných pravidlech pro přístup na trh přepravy cestujících autokary a autobusy

Rada se na svém zasedání 13. června krom kabotáže (viz výše) zabývala také souvisejícím návrhem nařízení, kterým se zavádějí společná pravidla pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy, a v diskusi i návrhem nařízení o společných pravidlech pro přístup na trh přepravy cestujících autokary a autobusy.

Legislativní pozadí

O obou otázkách jsme informovali již v předcházejících monitorinzích. V květnu se jimi zabýval Evropský parlament.

Obsah návrhů a sporné body

V prvním případě (návrh COM(2007)263 revidující směrnici 96/26) bylo v Radě nejspornějším bodem zavedení elektronického registru silničních přepravců, jež by měly být spravovány jednotlivými členskými státy na jejich náklady a vzájemně propojeny do 31. prosince 2012.

Rada nakonec odsouhlasila, že registry budou muset být zavedeny až dva roky poté, co nařízení vstoupí v platnost. Navíc by v nich mělo o jednotlivých přepravních figurovat méně informací (alespoň z počátku), než požadovala Komise; měly by do nich být zahrnuty nejprve jen tzv. nejvážnější přestupky; vážné až od roku 2016. Komise by měla nicméně do 1. ledna 2009 měla jasněji specifikovat, která data by v registrech měla být.

V případě druhém (návrh pozměňující platné nařízení 684/92 a 561/2006) se očekávalo vyjádření Rady k uvolnění pravidel pro povinné doby odpočinku řidičů autobusů, jež před nedávnem – po konzultaci se sociálními partnery – schválil EP.

EP se postavil za možnost zdvojnásobit současných šest dnů, po nichž musejí řidiči mít povinnou přestávku; důvodem je především fakt, že šestidenní periody jsou nepraktické a zvyšují náklady dopravců. Komise s tím souhlasí, ovšem nikoli na úkor bezpečnosti provozu (jakým způsobem to však hodlá upravit, není v tuto chvíli jasné).

Rada se nicméně danou otázkou prioritně nezabývala, pouze o ní byla vedena diskuse.

Další vývoj

Z hlediska rozhodovacích procedur Rada završila své první čtení jen v případě otázky společných pravidel pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy.

Všechna další jednání se očekávají po prázdninách.

Návrh směrnice na podporu čistých a energeticky účinných silničních vozidel

Rada na svém zasedání 13. června rámcově přijala návrh směrnice na podporu čistých a energeticky účinných silničních vozidel, jež Komise zveřejnila jako dokument COM(2007)817 v prosinci 2007.

Legislativní pozadí a obsah návrhu

Cílem návrhu je od roku 2012 zvýhodnit koupi nových „zelených“ vozidel (při nákupech veřejnými autoritami), a tím po nich zvýšit poptávku (a potažmo snížit jejich cenu – v porovnání s cenou „běžných“ vozidel, jež by se naopak v důsledku těchto opatření měla až čtyřnásobně zvýšit).

Veřejné autority, které v EU ročně nakoupí něco málo přes 250 tis. nových vozidel, by měly krom jiného zvažovat i jejich energetickou náročnost, emise CO₂, NO_x ap. Implementační lhůta dané směrnice by měla být dvouletá.

24. června tento záměr podpořil i výbor EP pro životní prostředí v podobě Jorgensenovy zprávy (32:18). Evropský parlament ovšem předpokládá, že environmentální kritéria by měla být uplatňována již od roku 2010, tj. o dva roky dříve, než požadovala Komise.

Na druhou stranu by se měla týkat pouze nových a běžných vozidel (tj. nikoliv např. vozidel záchranné služby, hasičů). Byť s výjimkou, že pokud se (staré i novější) vozy budou „dovybavovat“ novými prvky a nebudou ještě ve dvou třetinách své životnosti, měla by se environmentální kritéria použít i zde. Posledním požadavkem výboru se stala poznámka, aby veřejné autority, které nakoupí alespoň 75 % čistých a energeticky účinných silničních vozidel

ročně, mohly být označeny jako „provozující čistou a energeticky účinnou veřejnou dopravu“. Rovněž by měl vzniknout žebříček pro porovnávání uvedených aktivit napříč EU a Evropský fond pro ochranu klimatu podporující nákup „zelenějších“ vozidel.

Další vývoj

Plénium Evropského parlamentu by se mělo dále otázkou zabývat v září.

S ohledem na požadavky výboru pro životní prostředí (v některých případech i nedostatečně specifikované) se nicméně v průběhu dalších jednání očekává poměrně ostrý střet s Radou. Klíčovou roli v tomto směru sehraje Komise; bude záležet na tom, ke které z institucí se nakonec přikloní.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 BUDOUCNOST EU

Ratifikace Lisabonské smlouvy

Ratifikační proces Lisabonské smlouvy se zkomplikoval poté, co ji v referendu 12. června nepodpořili Irové. Do této doby smlouvu ratifikovalo 21 států Unie. Na summitu Evropské rady v Bruselu 19.–20. června se nejvyšší představitelé domluvili, že ratifikační proces bude i navzdory negativnímu výsledku irského referenda pokračovat.

Španělsko

Na konci června poslanci španělské dolní komory parlamentu schválili Lisabonskou smlouvu většinou z 330 členné komory. Proti bylo šest poslanců a dva se zdrželi. V létě by o smlouvě mohl hlasovat také Senát. Je nejvíce pravděpodobné, že Španělsko text smlouvy schválí stejně jako to v roce 2005 udělala většina obyvatel v referendu o tzv. euroústavě.

Kypr a Velká Británie

Na začátku července smlouvu ratifikoval Kypr. Dokončení ratifikačního procesu proběhlo také ve Velké Británii, kde Nejvyšší soud na konci června rozhodl, že smlouva není v rozporu s ústavou a referendum tedy není nutné. Návrh soudu předložil hlavní donor Konzervativní strany euroskeptik Start Wheeler odvolávaje se na slib referendum vypsát učiněným Tony Blairem a na podobnost s původní euroústavou. Lisabonskou smlouvu již 18. června schválil Parlament a podepsala Královna, ale kvůli vyčkávání na rozsudek Nejvyššího soudu byl celý proces pozastaven.

Nizozemí

Nizozemí, které původní euroústavu v referendu odmítlo, Lisabonskou smlouvu 9. července přijalo velkou většinou Senátu.

Předseda Komise José Manuel Barroso tento krok označil za silný signál toho, jak důležité je v ratifikačním procesu vyslyšet postoj všech členských států. Ratifikační proces zahájil také parlament Švédska, který se k hlasování dostane na podzim. Počet zemí, které Lisabonskou smlouvu ještě nepřijaly se tedy drtivě zmenšuje.

Polsko

Ratifikační proces se ale zkomplikoval v Polsku, kde měl smlouvu podepsat už jen prezident Lech Kaczyński. Ten ale podpis smlouvy po irských událostech odmítl prozatím podepsat a označil ji za bezpředmětnou. Prezident argumentoval mj. ochranou malých států před principem jednotného rozhodování v Unii. Mnozí pozorovatelé ale v tomto zdráhání vidí vnitropolitické motivy, týkající se vlády opoziční strany premiéra Donalda Tuska, umístění raketové základny v Polsku nebo vytváření prostoru pro svoji stranu Právo a spravedlnost před nadcházejícími volbami do Evropského parlamentu.

Představitelé EU se shodují na tom, že prezident by smlouvu podepsat měl už z toho důvodu, že s ní souhlasil na summitech ER v Bruselu i Lisabonu. Negativní dopad měl ratifikační proces Lisabonské smlouvy na rakouskou vládu, která podala 7. července demisi kvůli nejednotnosti ohledně ratifikace a také neshodám týkajících reformy zdravotního systému. Odstupující premiér Alfred Gusenbauer po irském referendu prohlásil, že by se budoucí text smlouvy měl v Rakousku postoupit také referendu, čímž rozlítl své stoupence ze Socialistické strany a zapříčinil vystoupení konzervativců z vlády. Předčasné volby budou vypsány na 28. září.

2.2 SUMMIT EVROPSKÉ RADY – ZÁVĚRY

Irské referendum o Lisabonské smlouvě

Představitelé členských zemí se na summitu 19.–20. června v Bruselu v nabitém programu zabývali tématem irského referenda a budoucnosti Lisabonské smlouvy.

Shodli se, že negativní výsledek z 12. června je potřeba podrobit rozsáhlejší analýze. V závěrech jednání Evropská rada uvádí, že Irsko bude nadále EU konzultovat, aby bylo možné dojít k nějakému společnému postupu. Rada rozhodla, že proces ratifikace bude pokračovat, jelikož Lisabonskou smlouvu schválilo (v tu dobu) 19 zemí a smlouva byla vytvořena právě k podpoře demokracie a efektivnosti Unie. Rada podpořila

irský návrh, aby se téma projednávalo na říjnovém summitu v Bruselu.

Irsko se kvůli výsledku referenda ocitlo pod enormním tlakem. Předseda vlády Brian Cowen však odmítl spekulovat nad konkrétním datem, ke kterému by představil nějaký plán, jak dále postupovat. Někteří volají po druhém referendu, jiní Irsku nabízeli specifický dodatek ubezpečující ze zachování principu neutrality apod. Nicméně, Irové se v průzkumu Eurobarometru z 82 % shodli, že jejich země z členství v EU těžila, 73 % z nich členství považuje za dobré a 65 % má o Unii dobré mínění. Z mnoha průzkumů, které se od referenda uskutečnily, vyplývá, že Irové hlasovali „ne“, aby bránili irskou identitu (12%), neměli o Lisabonské smlouvě dostatek informací (22%) (mezi ně se řadili i lidé, kteří hlasovat vůbec nešli) nebo např. nesouhlasili se ztrátou komisaře (6%).

Postoj jednotlivých aktérů

Ve svém projevu v EP francouzský prezident Nicolas Sarkozy, současný předseda EU, varoval, aby Evropa neupadla do institucionální paralýzy a že se pokusí nalézt řešení situace do konce roku 2008.

Na 21. července plánuje cestu do Irska, aby s tamějším předsedou vlády pokračoval v jednáních o budoucnosti smlouvy. Sarkozy prohlásil, že další změna smlouvy se nechystá a Irsko ji bude muset schválit buď v dalším referendu (stejně jako v roce 2002 při schvalování Smlouvy z Nice) nebo parlamentem. Sarkozy zdůraznil, že je potřeba vědět, zda volby do EP v roce 2009 budou podle pravidel Smlouvy z Nice nebo Lisabonu. Dodal, že další rozšíření nebude bez této smlouvy možné neboť rozšiřování vede ke vzniku dalších institucí, což bez reformy není dosažitelné. Předseda Komise Barroso vyjádřil Francii během jejího předsednictví a v řešení krize plnou podporu.

K tématu budoucnosti smlouvy se vyjádřil také předseda Evropského parlamentu Hans-Gert Pötering slovy, že postoj zemí, které smlouvu ratifikovaly, musí mít stejnou váhu jako referendum v Irsku.

Předseda se pozastavuje nad tím, co Iry k onomu rozhodnutí vedlo, když více než kterákoli jiná země ze svého členství profitovala. Pötering ve svém projevu neopomenul vyzvednout přednosti Lisabonské smlouvy, její nezbytnost, potřebnost pro další rozšíření Unie a označil ji za nástroj, jak podle něj přiblížit Unii občanům.

Frakce EP vyjádřily většinou politování nad výsledkem referenda a vyzvaly k pokračování v procesu přijímání smlouvy v ostatních státech.

Těsně po vyhlášení výsledů irského referenda hledali mnozí viníky. Někteří extrémisté, hlavně z Evropského parlamentu, nařkli irské voliče z nevděčnosti po tolika letech dotací z EU. Bývalý dánský ministr zahraničí navrhl, že by nyní mělo Irsko dobrovolně z Unie vystoupit. Belgický premiér Yves Leterme obvinil irské editory britských bulvárních plátků z šíření „divokých“ příběhů o Evropě. Prezident Sarkozy označil Petera Mandelсона, evropského komisaře pro obchod, z rozšiřování informací o krácení tarifů EU, které znepokojili irské (i francouzské) farmáře. Francouzský ministr pro evropské záležitosti Jean-Pierre Jouyet zdůraznil roli amerických neo-konzervativců.

Postoj ČR

Lisabonskou smlouvu bude schvalovat také Senát České republiky. V současné době se text nachází na půdě Ústavního soudu, který má přezkoumat, zda je v souladu s českou Ústavou. Právě na summitu ER se domluvily podmínky, že Česko bude moci smlouvu ratifikovat až po vynesení rozsudku Ústavního soudu. Ještě před summitem česká vláda tvrdila, že nesouhlasí s vyvíjením jakéhokoli tlaku na státy, které smlouvu ještě nepodepsaly a že irské „ne“ nemá o nic menší váhu, nežli „ne“ v předchozích referendech v roce 2005.

Předseda vlády Mirek Topolánek prohlásil, že ratifikaci textu Česká republika nebude nijak zdržovat a že odstoupit od smlouvy, kterou podepsal, nehodlá. Následně pak vláda vydala prohlášení (27.6.) adresované Ústavnímu soudu, ve kterém uvedla, že je přesvědčena, že vymezení pravomocí podle Lisabonské smlouvy je v souladu s čl. 10a Ústavy ČR. Podle vlády je ve shodě s Ústavou také zakotvení tzv. doložky flexibility (čl. 352 SFEU) umožňující přenos některých pravomocí z orgánů ČR na mezinárodní organizace nebo instituce stejně jako bod 5. návrhu Senátu týkající se Listiny základních práv EU.

Toto vyjádření vlády do jisté míry uklidnilo evropské činitele, včetně francouzského prezidenta Nicolase Sarkozyho, současného předsedu EU, který v této záležitosti do Prahy také přicestoval a řekl, že irské referendum není možné ani přeceňovat ani bagatelizovat. Otázkou ale zůstává, jak zareaguje prezident Václav Klaus, který výsledek v Irsku uvítal a on sám je velkým odpůrcem smlouvy.

Na verdikt Ústavního soudu čeká také německý prezident Horst Köhler. Návrh na přezkoumání textu podal v květnu pravicový poslanec Peter Gauweiler a na konci června také Levicová strana.

Další závěry Evropské rady

Summit Evropské rady (ER), který se uskutečnil ve dnech 19.–20. června neměl na programu pouze otázku budoucnosti Lisabonské smlouvy po irském referendu, debata státníků i závěry summitu se týkaly i jiných témat, přestože irské referendum poněkud zastíňovalo ostatní dění.

Oblast svobody, bezpečnosti a spravedlnosti

Evropská rada zde přivítala sdělení Komise s názvem „Společná imigrační politika pro Evropu: principy, akce, nástroje“, čímž do značné míry „posvětila“ současný legislativní kurz Komise, který směřuje k tvorbě nových návrhů v oblasti azylové a imigrační politiky.

Na mezivládní úrovni nachází tyto snahy ohlas především u nastupujícího francouzského předsednictví. Evropská rada se proto ve svých závěrech vyslovila pro realizaci společného azylového systému EU do roku 2010 a pokud se týká dílčích návrhů Komise v oblasti imigrace, vyslovila se především pro posílení boje s ilegální migrací a pro funkčnost agentury FRONTEX. V oblasti legální migrace, která souvisí i s otázkami pracovního práva a zaměstnávání legální pracovní síly z řad imigrantů závěry ER přivítaly přijetí pilotních projektů tzv. modrých karet pro Kapverdy a Moldávi, které by měly testovat tento systém, s jehož rozšířením na další třetí země se počítá v budoucnosti. V další vlně se uvažuje opět o jednom postsovětském státě, který je začleněn do politiky sousedství (Gruzii) a jedním státě africkém (Senegal).

V oblasti posílení spolupráce justice a orgánů činných v trestním řízení závěry ER kvitovaly začlenění Průmské smlouvy posilující spolupráci policejních orgánů při vyšetřování trestných činů, včetně sdílení některých citlivých dat o osobách, do primárního práva a vyzvaly k většímu posílení Europol a Eurojust (s čímž počítá Lisabonská smlouva). Konstatována byla realizace rozšíření schengenské zóny (ještě za fungování stávajícího informačního systému SIS I), přičemž Evropská rada vyzvala k tomu, aby došlo ke zprovoznění systému SIS II v srpnu 2009.

Závěry zmínily také podpis asociační dohody se zemí, která není členem EU a prozatím ani schengemu, Švýcarskem, a podpis zvláštního protokolu s Lichtenštejnem.

Pouze velmi letmo závěry ER zmiňují problematiku společné vízové politiky EU a především programu odstraňování vízového styku mezi USA a členskými státy EU, v němž významný bilaterální posun (ostře kritizovaný ze strany Komise i dalších orgánů EU) učinily některé státy východního rozšíření, včetně

ČR. Závěry ER suše konstatují podporu začleňování dalších členských zemí EU do tohoto programu.

Problematika vysokých cen potravin a ropy

Aktuální otázku, již se Summit ER zabýval představoval problém vzrůstajících cen na trzích s potravinami a ropou a jeho důsledky.

Závěry summitu konstatovaly, že v případě krize na potravinových trzích se mechanismus společné zemědělské politiky pokusil zareagovat prostřednictvím změn v intervenční politice, snížení vývozních subvencí (jejichž úplné odstranění je stejně ze strany WTO předpokládáno), zvýšení mléčných kvót a odstranění mechanismu povinného vynětí půdy z produkce (set-aside), což jsou změny jejichž kodifikaci předpokládají návrhy představené v rámci health check SZP. Vyzvaly (i když nikterak striktně) také k přehodnocení udržitelnosti politiky podpory biopaliv.

Z dalších oblastí, které reflektovaly závěry summitu, lze jmenovat ekonomické a monetární otázky (gratulace Slovensku ke schválení vstupu do eurozóny, čímž ER oficiálně schválila rozšíření eurozóny k 1. lednu 2009, i když tento krok již předtím odsouhlasila Rada ve složení hlav států a vlád) a oblast vnějších vztahů.

Samostatná pozornost byla věnovaná západnímu Balkánu, kde došlo k posunům především v liberalizaci vízové politiky, Srbsko a Bosna a Hercegovina podepsaly stabilizační a asociační dohodu s EU. Problematickou zůstává otázka Kosova, kde EU připravuje po vyhlášení nezávislosti dislokaci mise EULEX mající převzít od OSN odpovědnost za civilní správu oblastí. Konečně závěry summitu zmiňovaly dva rozsáhlejší projekty v oblasti vnějších vztahů, s jejichž spuštěním se v budoucnosti počítá. Již 13. července se má uskutečnit v Paříži vrcholná schůzka, na níž bude spuštěn projekt Unie států Středozevního moře (Mediterránní unie), která má dále posílit spolupráci EU a států tzv. Barcelonského procesu, nyní zařazených do Evropské politiky sousedství (EPS). Summit ER se zabýval také druhým projektem, který má do určité míry potvrdit tendenci ke „dvoukolejnosti“ EPS. Je jím návrh podporovaný zejména Polskem a Švédskem na vytvoření „Východního partnerství“, zahrnujícího státy postsovětského prostoru přidružené k EU v rámci EPS. ER zdůraznila v oblasti východní dimenze EPS důležitost primárně energetické iniciativy, kterou je Černomořská synergie a vyzvala Komisi k předložení konkrétních návrhů týkajících se Východního partnerství na jarním summitu Evropské rady v roce 2009, který se uskuteční pod vedením České republiky, nevstoupí-li Lisabonská smlouva do té doby v platnost (v takovém případě by summitu předsedal zvolený předseda ER).

2.3 EURO

Rozšiřování eurozóny

O dalším rozšíření eurozóny od 1. ledna 2009 rozhodovala ve sledovaném období nejprve Rada ve složení hlav států a vlád (její schůzka, která se uskutečnila 19. června, předcházela červnovému summitu Evropské rady), konečné rozhodnutí následně 8. července potvrdila Rada ve formaci EcoFin.

Legislativní pozadí

Rada 19. června nejprve projednávala zprávy Komise a Evropské centrální banky, které vypovídaly nejen o plnění konvergenčních kritérií ze strany států stojících mimo eurozónu (tedy včetně ČR, avšak bez Velké Británie a Dánska, na které se vztahují příslušné výjimky z platného primárního práva v oblasti HMU), ale také o právní kompatibilitě v dané oblasti a o zapojení národních bank příslušných států do Evropského systému centrálních bank. Následně se Rada zabývala návrhem Komise, aby Slovensko od 1. ledna 2009 přijalo jako svoji měnu euro.

Evropský parlament přijal souhlasné stanovisko k rozšíření eurozóny o Slovensko již na plénu 17. června. Ještě před schůzkou Rady na nejvyšší úrovni proběhla 3. června schůzka EcoFin, která vyslovila předběžné závěry na základě již vydané hodnotící zprávy Komise, podle níž Slovensko splňuje požadavky právní kompatibility i nezbytná konvergenční kritéria a je tedy připraveno na přijetí eura.

Závěry jednání Rady (ve složení hlav států a vlád) 19. června 2008

Oficiální dokumenty Rady oceňovaly především skutečnost, že se Slovensku podařilo během pěti let snížit rozpočtový deficit z počátečních 8,2 % v roce 2002 na 2,2 % v roce 2007, stejně jako celkový veřejný dluh ekonomiky pod 30 % HDP v roce 2007.

Je přitom třeba připomenout, že plnění rozpočtového kritéria a kritéria, které se týká celkové míry veřejného deficitu, představuje nejen u států stojících vně eurozóny jeden z největších problémů. Komise na základě rozhodnutí EcoFin uzavřela proceduru vedenou proti zemím s nadměrným deficitem v případě Slovenska teprve na počátku června 2008, tedy těsně před projednáváním jeho vstupu do eurozóny.

V případě Slovenska bylo dlouhodobě upozorňováno i na možné potíže při plnění inflačního kritéria (zpráva Komise a ECB konstatovala, že slovenská inflace zůstane po dobu dalších 12

měsíců pod kritickou hranicí, bude se jí však přibližovat), které odhalilo fungování slovenské koruny v rámci evropského systému směnných kurzů ERM II, v jehož rámci byla slovenská měna zafixována k euru po povinnou dobu minimálně dvou let bez devalvace (od listopadu 2005).

Obecně vysoká míra inflace, s níž se v současnosti eurozóna potýká nyní poněkud usnadňovala slovenskou pozici při posuzování plnění tohoto kritéria (i když je třeba připomenout, že míra inflace je sledována během delšího období – jednoho roku před rozhodnutím o vstupu daného státu do eurozóny –, a v úvahu jsou brány inflační míry tří členských zemí EU dosahujících v tomto směru nejnižších hodnot, nikoli tří členů eurozóny).

Očekávaný vývoj

Během následujícího půl roku se tedy bude Slovensko připravovat na převzetí měny euro současně v hotovostním a bezhotovostním platebním styku. EcoFin však zároveň Slovensko vyzval k dalším reformám a k racionální fiskální politice.

2.4 FRANCOUZSKÉ PŘEDSEDNICTVÍ – PRIORITY

Francie, která se ujala předsednictví v Radě EU 1. července 2008 oficiálně představila své priority na plenárním zasedání EP 10. července ve Štrasburku.

Jak již bylo nastíněno v předchozích monitorinzích a jak předpovídala politická prohlášení některých oficiálních zástupců Francie ještě před zahájením předsednictví, lze klíčové programové priority rozdělit do tří rozsáhlejších oblastí:

Naplnování cílů Lisabonské agendy

Tímto titulkem lze do značné míry charakterizovat prioritní pozici pro snahy Francie na poli ekonomického růstu, které mají být silně propojeny s agendou v sociální a environmentální oblasti.

V environmentální oblasti Francie chce podporovat, aby se EU v mezinárodním měřítku stala lídrem v boji proti klimatickým změnám.

Těmto požadavkům chce přizpůsobit politiku EU zejména v oblasti dopravy.

V ekonomické oblasti má pak v rámci jejích priorit velmi silnou pozici energetická bezpečnost ve spojení se současnou kritickou situací v oblasti cen energetických surovin. Neméně důležité místo ovšem patří také revizi reformy SZP a společné rybolovné politiky (v této souvislosti Francie coby přímořský stát chce usilovat i o vy-

tvoření koherentní společné námořní politiky EU), již Francie již delší dobu považuje za „své“ téma, které by ráda v pozici předsednické země provedla úspěšným legislativním procesem, stejně jako například návrhy týkající se liberalizace energetických trhů, které se již v různých fázích legislativního procesu nacházejí. Poněkud „tvrdším oříškem“ bude zřejmě tzv. klimaticko-energetický balíček.

Důležitou oblast francouzských priorit tvoří také sociální politika, i když prezident Sarkozy tuto oblast spojuje více s podporou konkurenceschopnosti a politiky vzdělávání a přeshraniční mobility v této oblasti. Nicméně je součástí francouzského programu také přehodnocení kohezní politiky EU.

Oblast svobody, bezpečnosti a spravedlnosti

Někdejší pilíř „justice a vnitra“ patří také k nejdůležitějším prioritám francouzského předsednictví. Francie se netají ambicemi posunout dále především existující snahy Komise v oblasti společné azylové a imigrační politiky, která do konce roku plánuje zveřejnit konkrétní legislativní návrhy. Počítá také s posílením policejní a justiční spolupráce, včetně Europol a Eurojust, což souvisí i se zájmem Francie na zdárné dokončení ratifikačního procesu Lisabonské smlouvy.

Vnější politika EU

Velmi rozsáhlou kapitolu francouzských priorit tvoří proklamovaná snaha o posílení role EU v mezinárodním kontextu. Francie by se ráda stala tvůrcem společné obranné strategie EU, posílit především schopnosti EU bojovat proti proliferaci nebezpečných látek a zboží, včetně zbraní a proti terorismu.

Tyto ambice přitom opět do značné míry souzní s francouzskou snahou prosadit platnost Lisabonské smlouvy.

Vedle procesu rozšiřování, v němž chce Francie (dle programu priorit bez bližších podrobností) pokračovat podle dosavadního scénáře (v případě Chorvatska a Turecka) hraje důležitou roli plánovaná Mediteránní unie.

V oblasti východní dimenze francouzské priority zmiňují nejen dialog s Ukrajinou a přípravu nové smlouvy s Ruskem, ale také důležitost pokusů o navázání vztahů se státy střední Asie disponujícími na Rusku více či méně nezávislými energetickými zdroji.

V dalších oblastech vnějších vztahů program francouzských priorit zmiňuje zvláště posilování partnerství EU-Afrika, poněkud v pozadí je rozvoj transatlantických vztahů, pozoruhodné je také opomenutí Číny v asijské dimenzi.

2.5 JUSTICE A VNITRO

Azylová politika EU

Komise 17. června zveřejnila prozatím ve formě nelegislativního dokumentu plán na sérii návrhů, které mají přinést změny v současné azylové politice EU, konkrétně změny dosud platného nařízení Dublin II (oficiální název zní Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států).

Obsah navrhovaných změn

V předběžných návrzích se mimo jiné objevuje, aby v mimořádných situacích (např. při imigračních vlnách) mohl být nápor žádostí o azyl mezi členskými státy rovnoměrněji sdílen, což by ulehčilo státům, jejichž geografická poloha z nich vytváří jakousi „náravníkovou zónu“ pro příliv imigrantů (případy Itálie, Španělska, Kanárských ostrovů či Kypru). Počítá se s dokončením Společného evropského azylového systému, v čemž se shoduje i s prezentovanými prioritami francouzského předsednictví.

Jak zdůraznil nový komisař pro oblast spravedlnosti, svobody a bezpečnosti, kterým se stal Francouz Jacques Barrot (někdejší komisař pro oblast dopravy, který nahradil italského komisaře Frattiniho, jenž se stal italským ministrem zahraničí), změny v oblasti azylové politiky nevyžadují pro své uskutečnění platnost Lisabonské smlouvy, protože tato oblast spolu se společnou vízovou politikou a oblastí ilegální migrace přešla již na základě revize primárního práva Amsterodamskou smlouvou do režimu hlasování kvalifikovanou většinou v Radě a spolurozhodování EP. (Stalo se tak od 1. ledna 2005 na základě jednomyslného rozhodnutí Rady ve složení hlav států a vlád v rámci Haagského summitu, po uplynutí pětiletého přechodného období, s nímž počítala Amsterodamská smlouva; jedinou oblastí, kterou členské státy prozatím ponechaly v režimu jednomyslnosti, je oblast legální migrace.) Lisabonská smlouva přináší změny v rozhodovacím procesu v oblasti legální migrace, policejní a justiční spolupráce, pro oblast azylu tedy její ratifikace třeba není. O to pozorněji je třeba sledovat parametry návrhů změn, s nimiž v této oblasti Komise přichází.

Jedná se o to, že dle v současnosti platného systému by uprchlík měl požádat o azyl v první členské zemi, do níž přicestuje, což je předmětem kritiky ze strany států sdílejících vnější hranici EU upozorňujících na to, že tento systém zvýhodňuje „vnitrozemské“ státy typu ČR.

Přestože i ČR v posledních letech zaznamenává zvýšený příliv žádostí o azyl, stále náleží v relativním měřítku ze strany uprchlíků ke spíše méně vyhledávaným členským státům EU, což je do značné míry způsobeno i geografickou polohou a současnou praxí budované společné azylové politiky EU.

Zveřejněné sdělení Komise počítá i se změnami další platné legislativy, a to nejen v oblasti azylové, ale také migrační politiky EU, a s vytvořením Evropského podpůrného úřadu pro oblast azylu, který by měl mít v případě imigračních vln a z nich vyplývajících krizových situací koordinační funkci.

Poněkud citlivou otázkou přitom zůstává, jak by mělo toto rovnoměrnější sdílení žádostí o azyl mezi členskými státy v praxi vypadat vzhledem k rozdílnému původu uprchlíků směřujících na jedné straně do „náravníkových“ států jižní Evropy (severní Afrika, Blízký východ) a států střední a východní Evropy (Asie, problematické oblasti postsovětského prostoru).

Očekávaný vývoj

Konkrétní legislativní návrhy na změnu stávajících předpisů jsou očekávány v listopadu 2008, v Radě by se jimi tedy mělo zabývat ještě francouzské předsednictví, které považuje změny v azylové a imigrační politice EU za jednu ze svých priorit. Lze přirozeně očekávat, že problematiku převezme jako tvůrce společné pozice a konsensu v Radě i předsednictví české, tím spíše, že první „vlna“ konkrétních legislativních návrhů, plánovaná na listopad, má být v roce 2009 následována dalšími návrhy, které by měly umožnit např. vytvoření jednotné azylové procedury v EU.

2.6 ROZŠIŘOVÁNÍ EU

Turecko, Chorvatsko

Chorvatsko je nakročeno stát se členem EU v roce 2011. otevírání přístupových kapitol je v plném proudu; během francouzského předsednictví se předpokládá otevření až 15 kapitol, 20 kapitol je již otevřených a dvě budou v brzké době uzavřeny. K 1. červenci se chorvatské vládě podařilo přijmout všechny potřebné hlavní legislativní kroky, které vedly k otevření kapitol – veřejné zaopatření, pravidla hospodářské soutěže a soudní a základní práva.

Nicméně, průzkum veřejného mínění měřený tzv. Eurobarometrem, ve kterém jsou dvakrát ročně dotazováni občané členských i kandidátských států jak jsou spokojeni se členstvím svojí země v Unii odkryl, že nadšení z budoucího členství Chorvatska je v po-

rovnáním s rokem 2007 menší. Průzkum ukázal, že pouhých 30% dotázaných Chorvatů věří, že členství v Unii bude pro jejich zemi dobré, za špatné jej považuje 25% a 39% nemá na tuto věc názor. Pokles podpory členství Chorvatska plyne patrně z napjatých vztahů země s EU. Na tlak Slovinska byla totiž v březnu zrušena rybolovná a ekologická zóna Chorvatska. Veřejnost kladně nepřijímá ani tlaky EU na chorvatskou vládu při řešení složitých otázek, jakými jsou např. restrukturalizace lodního průmyslu.

2.7 SOCIÁLNÍ BALÍK

Komise 2. července zveřejnila tzv. sociální balík, soubor návrhů majících občanům EU (z dosud spíše „mimoběžného“ projektu evropské integrace) přinést konkrétní výsledky.

Pozadí, obsah a sporné body

Balík (resp. celá tzv. obnovená sociální agenda) se zaměřuje na sedm priorit (mj. investice do vzdělávání; boj proti sociální exkluzi; vytváření pracovních míst ap.), přičemž k jejich naplnění definuje několik nástrojů.

Z legislativních změn se do budoucna předpokládá předložení návrhu o sladění soukromého a profesního života (nejspíše v září 2008) či potenciální norma týkající se snížení platové nerovnosti mezi muži a ženami (včetně snížení genderových nerovností v podnikání).

Samotný balík obsahuje fakticky čtyři návrhy: první se týká přeshraniční zdravotnické péče (COM(2008)414), druhý evropských rad zaměstnanců (COM(2008)419), třetí rozšíření stávající antidiskriminační legislativy (COM(2008)426) a čtvrtý námořní pracovní síly (COM(2008)422). S ohledem na zájmy ČR jsou z pochopitelných důvodů relevantní první tři.

Současně platí, že nejen uvedené návrhy, ale všechny elementy tzv. obnovené sociální agendy (sdělení, zprávy o pokroku, zelené knihy, doporučení atd.) nevytvářejí vnitřně nikterak koherentní celek. To na jedné straně znamená možnost v některých případech při dalších negociacích (výhradně procedurou spolurozhodování) opustit „kurz“ nastoupený Komisí, na straně druhé to činí „budoucnost“ jednotlivých textů nepředvídatelnou – ať v pozitivním či negativním smyslu.

Návrh směrnice o přeshraniční zdravotnické péči

Smyslem textu je umožnit občanům členských států EU využívat veřejných i soukromých zdravotnických služeb kdekoli v Unii podle nejobecnějších pravidel vnitřního trhu.

Se slovem „služba“ se v něm ale zachází – z důvodu možných spojitostí s tzv. směrnicí o službách, která byla v EU dlouhodobě kontroverzní – spíše středně, byť ESD poskytování zdravotnické péče již v roce 1998 v případě Kohl a Decker za službu označil.

Předložený návrh je nutno považovat za „křehký kompromis“ mezi málo slučitelnými postoji Komise a jednotlivých členských států.

Jedná se fakticky již o druhý takový návrh. První stáhla sama Komise ještě před jeho zveřejněním, jež se plánovalo v prosinci 2007, kvůli rozporům mezi jednotlivými komisaři (viz dřívější monitoringy) a ani nyní nebyla Komise zcela jednotná. Své výhrady dlouhodobě vyjadřovaly i např. Velká Británie či Španělsko.

Formálně by měla výsledná směrnice doplnit nařízení 1408/71 o aplikaci schémat sociálního zabezpečení.

To by mělo v praxi znamenat např. povinnost „autorizace“ (schválení) příslušného zdravotnického zákroku ještě předtím, než proběhne, a to právě na základě zmíněného nařízení (článek 22, resp. článek 3, odst. 2 navrhované směrnice).

Návrh nikterak nevyjasňuje otázku (a především výši) potenciálních náhrad za ošetření v zahraničí domovskou zdravotní pojišťovnou (tj. pacient nemusí mít před zákrokem jistotu, že prostředky za jeho úhradu dostane posléze nazpět; mělo by se jednat i nadále o doménu jednotlivých členských států). Na druhou stranu v případě nenemocničních zařízení by na základě nové směrnice (a stávajícího nařízení) náhrady zajištěny být měly.

Stejně tak by v nenemocničních zařízeních neměla být nutná autorizace. Měla by se týkat jen výjimečně nákladných zákroků uvedených v příloze ke směrnici.

Příloha by měla být společná jak pro nemocniční, tak pro nemocniční zařízení a měla by být stejně jako další technické aspekty směrnice být předmětem rozhodování tzv. komitologie. Výjimkou by měly být pouze ty zákroky, které domovská země nehradí nebo neprovádí (typicky např. nadstandardní služby zubařů či potraty; srov. článek 7 návrhu).

Autorizace zákroků v nemocničních zařízeních by měla probíhat podle parametrů článků 8 a 9. Měla by zabránit tomu, aby v důsledku poptávky po zákrocích ze strany zahraničních pacientů docházelo k „vychýlením“ národních schémat sociálního a/nebo zdravotního zabezpečení či dosavadního fungování systému nemocničních zařízení. Neměla by však být dlouhá, složitá a/nebo diskriminační a měla by brát v potaz zdravotní stav potenciálního pacienta.

Pro její hladký průběh, ale obecně i pro zajištění náležitě transpozice směrnice do národních práv-

ních řádů by měla v jednotlivých členských státech vzniknout kontaktní místa informující o podmínkách využití zdravotnické péče v zahraničí. Potenciálním pacientům by měly být poskytnuty všechny relevantní informace (včetně těch týkajících se financí) a měly by jim být dána možnost vznést na dotčené zdravotnické zařízení stížnost – opět vše podle zásad nediskriminace.

Ustanovení návrhu jsou příliš složitá, než aby dávala potenciálním „přeshraničním“ pacientům dostatek právní jistoty – což je důsledkem hledání kompromisu mezi požadavky Komise (inspirovanými „liberalizačními“ rozsudky ESD) a požadavky členských států. Ne ve všech členských státech se např. striktně rozlišuje mezi nemocniční a nenemocniční zdravotní péčí.

Otázkou také je, zda takto konstruovaná norma může napomoci rozšíření přeshraničních zdravotnických služeb, resp. zda se „vyplatí“, pokud jí (podle předpokladů) bude využívat je velmi omezený okruh pacientů. Návrh rovněž vyvolal reminiscence na směrnici o službách – a adekvátně rozdělil zainteresované aktéry na jeho zastánce a odpůrce.

Z toho vyplývá, že další vývoj návrhu je poměrně málo předvídatelný. Jisté je jediné: jeho projednávání bude nejspíše dlouhé a přesáhne mandát stávajícího EP a Komise.

Pokud bude směrnice nakonec schválena, předpokládá se, že její implementační lhůta bude dvanáctiměsíční.

Revize směrnice o zřízení evropské rady zaměstnanců

Stávající směrnice 94/45 garantuje informování zaměstnanců o řízení podniků s více než 1000 pracovníky (a minimem 150 zaměstnanců pracujících alespoň ve dvou členských zemích). Její revize by měla existující mechanismus pozměnit tak, aby byl méně formální a zapojilo se do něj více subjektů.

Rovněž by mělo dojít k meritornímu propojení revidované normy se směrnicí o evropské společnosti (2001/86) a směrnicí o informování a konzultaci zaměstnanců (2002/14). V neposlední řadě by měly být sloučeny i směrnice 97/74 a 2006/109.

Zainteresovaní aktéři s návrhem obecně souhlasí, zaměstnavatelé však především z toho důvodu, že předpokládají, že nestihne být schválen do voleb do Evropského parlamentu (jež se uskuteční v červnu 2009), a kalkulují s tím, že jej Komise může nakonec stáhnout (a pokud ne, výsledná norma vstoupí v platnost nejdříve v roce 2010).

Věcně by měla nová směrnice přesněji specifikovat, jaké informace by měly být zaměstnancům k dispozici a jak přesně by měly probíhat jejich konzultace se zaměstnavateli. Obě strany by se přitom měly

navzájem informovat o vlastní struktuře (koho a především jak zastupují, a to zejména v případech, kdy dochází – u zaměstnavatelů – k restrukturalizačním společnostem) a neměly by být nikterak omezeny při výměně informací, které se těchto otázek týkají (a to např. ani v případě, že je pro tento účel využívána elektronická komunikace zřízená zaměstnavatelem). Zaměstnavatelé by navíc měli zajistit „potřebné prostředky“ nezbytné pro vytvoření evropských rad zaměstnanců a jejich fungování, a to např. včetně angažování externích expertů, již by se potenciálně mohli jednání zaměstnavatelů a zaměstnanců účastnit.

Celkově vzato by mělo dojít k posílení pozice zaměstnanců a jejich reprezentantů (mj. i nárokem na potřebná školení v průběhu pracovní doby bez ztrát na mzdě). Na druhou stranu by stejně jako dosud nemělo být zakládání evropských rad zaměstnanců obligatorní (v tomto směru by měl být zachován požadavek min. 100 zaměstnanců a/nebo nutnost iniciačního kroku ze strany zaměstnavatele).

A právě v tom tkví nejvíce sporný prvek předloženého návrhu: pokud by se staly evropské rady zaměstnanců v příslušných podnicích povinnými, došlo by patrně k posílení korporativistické logiky fungování unijní ekonomiky (nová směrnice by se mohla dotknout až 22 tis. podniků s 25 mil. zaměstnanci); v opačném případě však k žádným posunům nejspíš nedojde (od roku 1994, kdy bylo umožněno evropské rady zaměstnanců zakládat, již ty, které „mohly“, vznikly – je jich cca 820 a reprezentují asi 15 mil. zaměstnanců). V tomto světle je pak revize směrnice fakticky zbytečná, neb v porovnání se stávajícím stavem nepřináší téměř nic nového.

„Antidiskriminační“ směrnice

Norma by měla doplnit stávající texty (směrnice 2000/43 a 2000/78) a meritorně je rozšířit o parametry boje proti diskriminaci mimo pracovní poměr (např. v otázce přístupu ke zboží a službám na vnitřním trhu EU, sociální ochrany, bydlení atd.), a to na základě věku, zdravotního postižení, sexuální orientace a vyznání.

Podle Komise by nová norma neměla znamenat zásah do podnikatelského prostředí, neboť by měla zohlednit specifika jednotlivých odvětví a/nebo produktů, a to v rámci přechodného období čtyř let.

V samotném textu je však tato formulace vágní a nastoluje otázku, zda tím pádem má nový návrh vůbec význam, nehledě na jeho praktickou proveditelnost. (S tím souvisí i možnost zachování všech „pozitivně diskriminačních“ opatření jednotlivých členských států, již předložený návrh předpokládá.)

2.8 VNĚJŠÍ VZTAHY

Summit EU-Rusko

Ve dnech 26.–27. června se uskutečnil summit EU a Ruska, poprvé za přítomnosti nového prezidenta Dmitrije Medvěděva, který vzešel coby předpokládaný vítěz a „Putinův člověk“ z březnových prezidentských voleb v Rusku.

Obsah jednání summitu

Hlavním bodem summitu mělo být dodání nového impulsu přerušeným jednáním o nové Smlouvě o partnerství a vzájemné spolupráci (Partnership nad Cooperation Agreement); PCA, která byla nejprve po polské blokadě (způsobené bilaterálními polsko-ruskými obchodními spory i některými neshodami obou států v oblasti zahraniční politiky) a kratších obstrukcích ze strany Litvy přerušena de facto od konce roku 2006.

Místo schůzky bylo zvoleno příznačně v souladu s hlavním kritickým bodem vzájemných vztahů obou entit, kterým je závislost EU na dodávkách energetických surovin z Ruska, bylo jím sibiřské město Chanty-Mansijsk ležící v regionu dodávajícím až polovinu současných ruských zásob ropy.

Politické pozadí a očekávaný vývoj

Obě strany se již předběžně dohodly na pokračování dialogu o smlouvě PCA, který byl prvním kolem obnovených rozhovorů zahájen 4. července v oblastech tzv. čtyř společných prostor dialogu mezi EU a Ruskem, které tvoří ekonomika; vnitřní bezpečnost; mezinárodní bezpečnost a spolupráce na poli vzdělávání a vědy. S jeho ukončením se přitom nepočítá dříve než za rok.

K přetrvávajícím sporným oblastem v politickém dialogu obou entit patří otázka nezávislosti Kosova, i když ruská strana se vyjádřila, že nebude v Radě bezpečnosti blokovat působení civilní mise EU EULEX, pokud bude tato v souladu s mezinárodním právem. V oblasti evropské politiky sousedství se obě strany dlouhodobě neshodují např. na ruském angažmá v zamrzlých konfliktech na Kavkaze (zejména v Gruzii), Ukrajina a politika EU a některých jejích členských států (především Polska) vůči ní byla sporným bodem zejména v minulých letech. Rusko na druhé straně usiluje o zrušení víz ze strany EU.

Za pozornost stojí také to, že nový ruský prezident Medvěděv se na summitu vyjádřil ve prospěch zdárného dokončení ratifikace Lisabonské smlouvy, která by podle něho příznivě přispěla k vývoji dialogu mezi EU a Ruskem.

Lze připomenout, že Lisabonská smlouva přispívá k centralizaci a supranacionalizaci společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU a oslabuje zde divergentní hlasy členských států (i když z hlediska hlasovacích mechanismů má být i nadále tato oblast imunní vůči rozsáhlejšímu nahrazování jednomyslnosti v Radě kvalifikovanou většinou), již jen zavedením funkcí předsedy Evropské rady, posílením úlohy vysokého zmocněnce SZBP a značným oslabením, ne-li přímo vyřazením předsednického státu z iniciativního a aktivnějšího působení v této oblasti.

Podle Medvěděva by přijetí Lisabonské smlouvy mělo blahodárný vliv na schopnost EU vytvářet společnou pozici nejen v oblasti SZBP, ale také v oblasti energetiky.

V souvislosti s uskutečněným summitem EU-Rusko lze připomenout další legislativní dění v evropských institucích, především červencové a červnové hlasování pléna EP o zprávách týkajících se návrhů směrnic v oblasti liberalizace trhů s energiemi a také opět v EP diskutovaný návrh na posouzení ekologických parametrů projektu tzv. Baltského plynovodu (severní větev plynovodu pod baltským mořem, která obchází území Polska a Ukrajiny a kontrakt na její budování je do značné míry výsledkem bilaterálních jednání Ruska a Německa v dobách Schröderovy vlády).

2.9 ZEMĚDĚLSTVÍ

Reforma SZP

Revize fungování reformy SZP, kterou Komise zveřejnila 20. května v podobě jediného dokumentu zahrnujícího čtyři konkrétní legislativní návrhy, byla v průběhu sledovaného období projednávána jednak na půdě zodpovědného výboru EP, kterým je Výbor pro zemědělství a rozvoj venkova, jednak na půdě Rady.

Legislativní pozadí – Evropský parlament

V rámci zodpovědného výboru byl určen zpravodaj, jímž je pro všechny čtyři návrhy Luis Manuel Capoulas Santos (Portugalsko, PES). 24. června 2008 byl následně publikován jeho Návrh zprávy o Návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV).

Návrh zprávy Capoulase Santose obsahuje některé změny týkající se návrhů stran financování operací v rámci programu rozvoje venkova a mírně pozměňuje přílohu, zejména pokud jde o prioritu podpory obnovitelných zdrojů energie a vodního hospodářství.

Ve stejný den, 24. června 2008, byla zveřejněn také Návrh zprávy o Návrhu rozhodnutí Rady, kterým se mění rozhodnutí 2006/144/ES o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007–2013), který obsahuje jedinou změnu ve prospěch další podpory produkce biopaliv druhé generace na úkor biopaliv první generace.

Legislativní pozadí – Rada

Klíčovým činitelem je vzhledem ke konzultační proceduře Rada, která se legislativním balíkem zabývala podrobněji na jednání 23. června 2008. K nejvíce diskutovaným bodům náležely návrhy týkající se plateb, které jsou stále ještě částečně vázány na produkci a dalšího posilování principu decoupling.

Některé delegace požadovaly prodloužení přechodných období na zařazení těchto plateb do systému jednotné platby (především u lnu, sušeného krmiva či bramborového škrobu), objevují se i protesty proti zrušení zvláštních podpor pro pěstování energetických plodin (Francie).

Sporným bodem jsou také specifické podpory, které mají být zavedeny pod vlivem revize čl. 69 Nařízení č. 1782/2003 ve snaze zvýšit zde manévrovací prostor členských států pokud jde o zacílení plateb (návrh umožňuje podporovat tímto způsobem např. produkci mléka či chov skotu, ovcí a koz ve znevýhodněných regionech). Kritizován některými delegacemi byl také návrh na zřízení „svépomocných“ fondů, které by měly pomáhat zvládat krizové situace např. v případě výskytu epidemií zvířecích chorob. Skupina zástupců „nových“ členských států zaslala u příležitosti summitu Evropské rady 19. – 20. června 2008, který se zabýval také rostoucími cenami potravin, hlavám států a vlád dopis požadující rovnější redistribuci přímých plateb mezi novými a staršími členy.

Očekávaný vývoj

Na zasedání Výboru EP pro zemědělství a rozvoj venkova ve dnech 14. – 15. července 2008 se očekává prezentace zpráv Luise Manuela Capoulase Santose ke všem čtyřem návrhům v rámci „health check“.

Klíčovým aktérem rozhodovacího procesu však nadále bude Rada ministrů zemědělství, jejíž poslední zasedání před letní přestávkou je plánováno na 15. července 2008.

Ochrana rostlin

Na zasedání 23.–24. června Rada ministrů zemědělství dosáhla politické dohody o společném postoji k uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh.

Legislativní pozadí

Evropská komise v roce 2006 vydala návrh na zpřísnění existujících pravidel užívání některých pesticidů a pravidel jejich autorizace. Nová podoba Nařízení EP a Rady o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh (KOM(2006)0388) byla vydána jednak pod vlivem zprávy, kterou Komise v červenci 2001 předložila EP a Radě o pokroku při uplatňování dosud platné směrnice č. 91/414/EHS, jednak pod vlivem nových zpřísnujících podmínek, s nimiž pro uvádění některých chemikálií na společný trh EU počítal 6. akční program pro životní prostředí.

V červnu 2007 Výbor pro životní prostředí EP schválil zpřísnění podmínek zákazu těchto přípravků v okolí veřejných míst (jednalo se hlavně o iniciativu socialistických poslanců z frakce poslanců PES a zelených). Výbor požadoval také zpřísnění kritérií pro povolení užívání určitých látek k výrobě přípravků na ochranu rostlin. První čtení v plénu EP proběhlo v říjnu 2007.

Návrh nařízení předložený Komisí byl ve Výboru pro životní prostředí EP opatřen 249 pozměňovacími návrhy (zpráva Hiltrud Breyerové; Německo, Zelení/EFA).

Byla sice odmítnuta původně navrhovaná redukce dnes používaných látek až o 50%, přesto EP požadoval zpřísnění podmínek. Plénum odmítlo v prvním čtení také Výborem původně navrhovaný úplný zákaz užití pesticidů na veřejných místech. Nepodpořilo však opakovaně a neomezeně prodlužování autorizace, jež navrhovala Komise, i když současně pomocí zmíněných pozměňovacích návrhů měla být zkrácena doba čekání na autorizaci a poskytnut větší rozhodovací prostor členským státům.

V březnu 2008 Komise odmítla téměř polovinu pozměňovacích návrhů EP a předložila novou revidovanou verzi návrhu Nařízení o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh. Přiklání se namísto úplného zákazu některých látek k jejich

ponechání na trhu, ale měly by být postupně nahrazeny méně nebezpečnými substituty (je to tedy podobná cesta regulace trhu s přípravky na ochranu rostlin, jakou požaduje REACH).

Návrh je projednáván v rámci spolurozhodovací procedury a v EP má dnes tedy za sebou první čtení.

Obsah politické pozice Rady a sporné body

Rada se na červnovém zasedání ve formaci ministrů zemědělství shodla na návrhu Komise zakázat substance s karcinogenními účinky či substance, jejichž účinky mohou mít vliv na reprodukční proces, politická dohoda však bere v úvahu i požadavek některých lobbyistických skupin na uvážení skutečnosti, že některé oblasti zemědělství (např. vinařství) se bez užívání nebezpečných substancí neobejdou zcela. Dohodla se proto na možnosti pětiletého odkladu tohoto obecného zákazu, které mohou využít členské státy pro substance nesplňující zpřísněná autorizační kritéria. O povolení tohoto odkladu však má rozhodovat Komise a členský stát jej musí náležitě odůvodnit.

Některé státy proto protestovaly proti tomu, že podmínky návrhu jsou i přes obsah politické dohody Rady příliš tvrdé (Velká Británie, Irsko, Rumunsko). Maďarsko vyjadřovalo námitky proti rozdělení členských států na severní, centrální a jižní zónu, přičemž schválená pravidla autorizace mají platit vždy v rámci té které zóny, čímž by měly být nahrazeny dosud fungující autorizační procedury a pravidla fungující v jednotlivých státech. Maďarská delegace proto deklarovala, že se pokusí tuto otázku znovu otevřít během druhého čtení na podzim.

Očekávaný vývoj

Přijetí společné pozice v Radě se očekává na podzim 2008, kdy by měla být odeslána k druhému čtení v EP, na němž bude projednáván pozměněný návrh Komise.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP¹

Plenární zasedání ve dnech 16. – 19. června 2008

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Zpráva Nieblerové týkající se Evropské agentury pro bezpečnost sítí a informací (A6-0245/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. června 2008	581	0	17	0	30	7	2 posl. ODS nepřítomni
de Odenbergova zpráva týkající se fúze akciových společností (A6-0236/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. června 2008	635	7	12	0	15	0	2 posl. ODS nepřítomni
de Odenbergova zpráva týkající se právní ochrany počítačových programů (kodifikované znění) (A6-0237/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. června 2008	644	6	9	0	9	1	2 posl. ODS nepřítomni
Szájerova zpráva týkající se postupu v rámci Společenství pro zvýšení transparentnosti cen plynu a elektřiny účtovaných konečným průmyslovým velkoodběratelům (přepracované znění) (A6-0217/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. června 2008	657	6	8	0	11	1	2 posl. ODS nepřítomni
Consuegrova zpráva týkající se výměny informací z rejstříků trestů mezi členskými státy (A6-0207/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. června 2008	619	3	21	0	41	4	2 posl. ODS nepřítomni
Consuegrova zpráva týkající se ochrany eura proti padělání (A6-0230/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. června 2008	625	1	2	0	54	6	2 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Panayotopoulos-Cassiotouové týkající se Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení (A6-0173/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. června 2008	625	6	50	0	10	1	2 posl. ODS nepřítomni
Casova zpráva týkající se přijetí jednotné měny Slovenskem ke dni 1. ledna 2009 (A6-0231/2008)	17. června 2008	579	7	17	0	86	0	2 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Laperrouzeové týkající se norem environmentální kvality v oblasti vodní politiky (A6-0192/2008) – doporučení pro druhé čtení	17. června 2008	673	6	10	0	5	1	2 posl. ODS nepřítomni
Weberova zpráva týkající se společných norem a postupů při vrácení nelegálně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (A6-0339/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. června 2008	369	6	197	0	106	0	3 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Morganové týkající se vnitřního trhu s elektřinou (A6-0191/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. června 2008	449	1	204	4	19	0	4 posl. ODS nepřítomni

Vidal-Quadrasova zpráva týkající se podmínek přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou (A6-0228/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. června 2008	575	4	34	0	36	1	4 posl. ODS nepřítomni
Chichesterova zpráva týkající se Agentury pro spolupráci energetických regulačních orgánů (A6-0226/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. června 2008	580	5	40	1	48	0	3 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Jäätteenmäkiové týkající se statutu evropského veřejného ochránce práv (A6-0076/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. června 2008	576	6	8	0	6	0	3 posl. ODS nepřítomni

Plenární zasedání ve dnech 7. – 10. července 2008

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Parishova zpráva týkající se režimů přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky (A6-0270/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	8. července 2008	612	8	10	0	30	0	1 posl. ODS nepřítomen
Rosatiova zpráva týkající se společného systému daně z přidané hodnoty (A6-0232/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	8. července 2008	625	8	22	0	15	0	1 posl. ODS nepřítomen
Garganiho zpráva týkající se ochrany výsadních pravomocí Evropského parlamentu před vnitrostátními soudy (A6-0222/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	8. července 2008	593	2	55	0	22	6	1 posl. ODS nepřítomen
Libickiho zpráva týkající se dopadu plánované výstavby ropovodu, který povede po dnu Baltského moře a který bude spojovat Rusko a Německo, na životní prostředí (A6-0225/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	8. července 2008	542	6	60	0	38	0	3 posl. ODS nepřítomni
Bloklandova zpráva týkající se baterií a akumulátorů a odpadu z nich (A6-0244/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	9. července 2008	679	7	8	0	4	0	2 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Ouzkého týkající se omezení uvádění na trh a používání některých nebezpečných látek a přípravků (A6-0135/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	9. července 2008	678	8	9	0	7	0	1 posl. ODS nepřítomen
La Russova zpráva týkající se vnitřního trhu se zemním plynem (A6-0257/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	9. července 2008	579	7	80	0	52	0	2 posl. ODS nepřítomni
Brokova zpráva týkající se strategického dokumentu Komise pro rok 2007 o rozšíření (A6-0266/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	10. července 2008	534	8	44	0	45	0	1 posl. ODS nepřítomen

¹ Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyžádání po jménech.

IV. SLOVNÍČEK

Agenda 2000

Všeobecný dokument z roku 1997 o rozšíření EU, reformě společných politik a o budoucím finančním rámci Unie po 31. prosinci 1999. Součástí Agendy 2000 byly posudky Komise na země, které se v té době ucházely o členství v EU.

Blokační menšina

Pojem související s hlasováním v Radě. Tzv. Ioanninský kompromis z roku 1994 blokační menšinu vymezuje v rozmezí 25–30% hlasů v Radě. V současné EU-27 je stanovena na 91 hlasů, které jsou zapotřebí, aby členské státy v Radě nepodpořily projednávaný návrh.

Cross-compliance

Také „křížová shoda“. Vyžaduje, aby zemědělci dodržovali při hospodaření předepsané legislativní požadavky týkající se ochrany životního prostředí, zdraví zvířat apod. Uplatňuje se u zemědělců, kteří jsou příjemci tzv. přímých plateb. Pokud podmínky nedodrží, mohou jim být tyto platby sníženy nebo zrušeny.

Dohodovací řízení

Také smířčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy. Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Finanční perspektiva

Víceletý finanční rámec EU, který je přijímán ve formě meziinstitucionální dohody mezi Komisí, Evropským parlamentem a Radou. Finanční perspektiva stanovuje rozpočtové priority EU na střednědobé období a nastavuje každoroční výdajové stropy pro každou z nich.

Hlasování kvalifikovanou většinou (QMV)

Způsob hlasování v Radě, při němž jsou jednotlivým členským státům přiděleny hlasy podle jejich „váhy“. Při hlasování QMV se zpravidla naplňuje tzv. trojí většina – většina členských států, jež musejí reprezentovat alespoň 62% celkové populace EU a musejí disponovat alespoň 255 hlasy z celkových 345.

Klauzule passarelle

Také překlenovací klauzule. Princip obsažený mj. v tzv. evropské ústavě. Na jeho základě může po jednomyslném schválení Rady (v některých případech také na základě hlasování EP) dojít k trvalému přesunutí hlasování v určité oblasti z režimu jednomyslnosti do kvalifikované většiny. Úprava hlasování v Radě tedy nevyžaduje revizi primárního práva.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Lucemburský kompromis

Politická dohoda z roku 1966, podle které Rada v případě, že jsou dotčeny velmi důležité zájmy členského státu, nerozhoduje kvalifikovanou většinou, ale jednomyslně.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

Primární právo

Také „ústavní“ právo ES/EU. Je reprezentováno především zakládajícími smlouvami, přičemž zahrnuje i všechny pozdější akty, které je mění: např. přístupové smlouvy, závazné protokoly ap.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Sekundární právo

Suma právních norem tvořená akty přijímanými orgány ES/EU na základě primárního práva. Typicky se jedná o nařízení, směrnice, rozhodnutí, stanoviska a doporučení.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

Subsidiarita

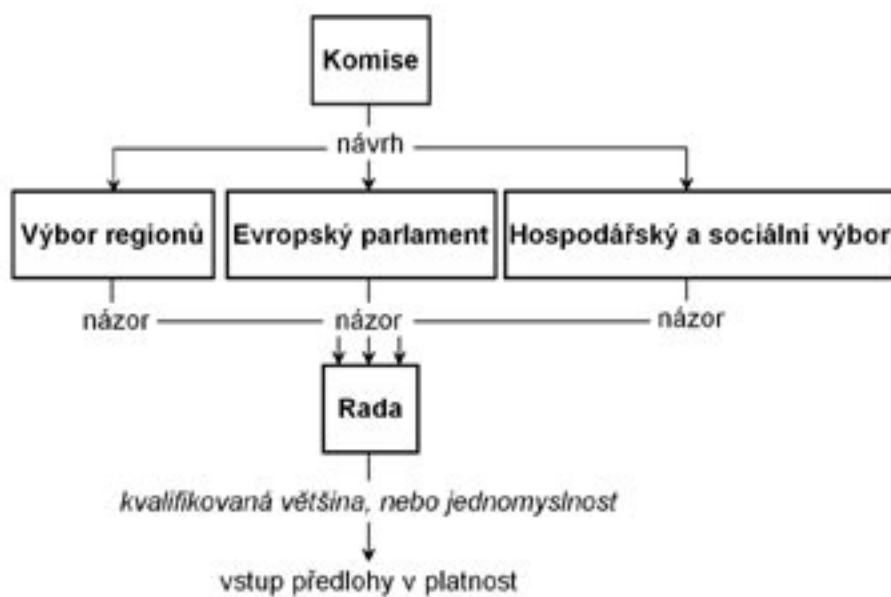
Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy. Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

V. SCHÉMATA ROZHODOVACÍCH PROCEDUR

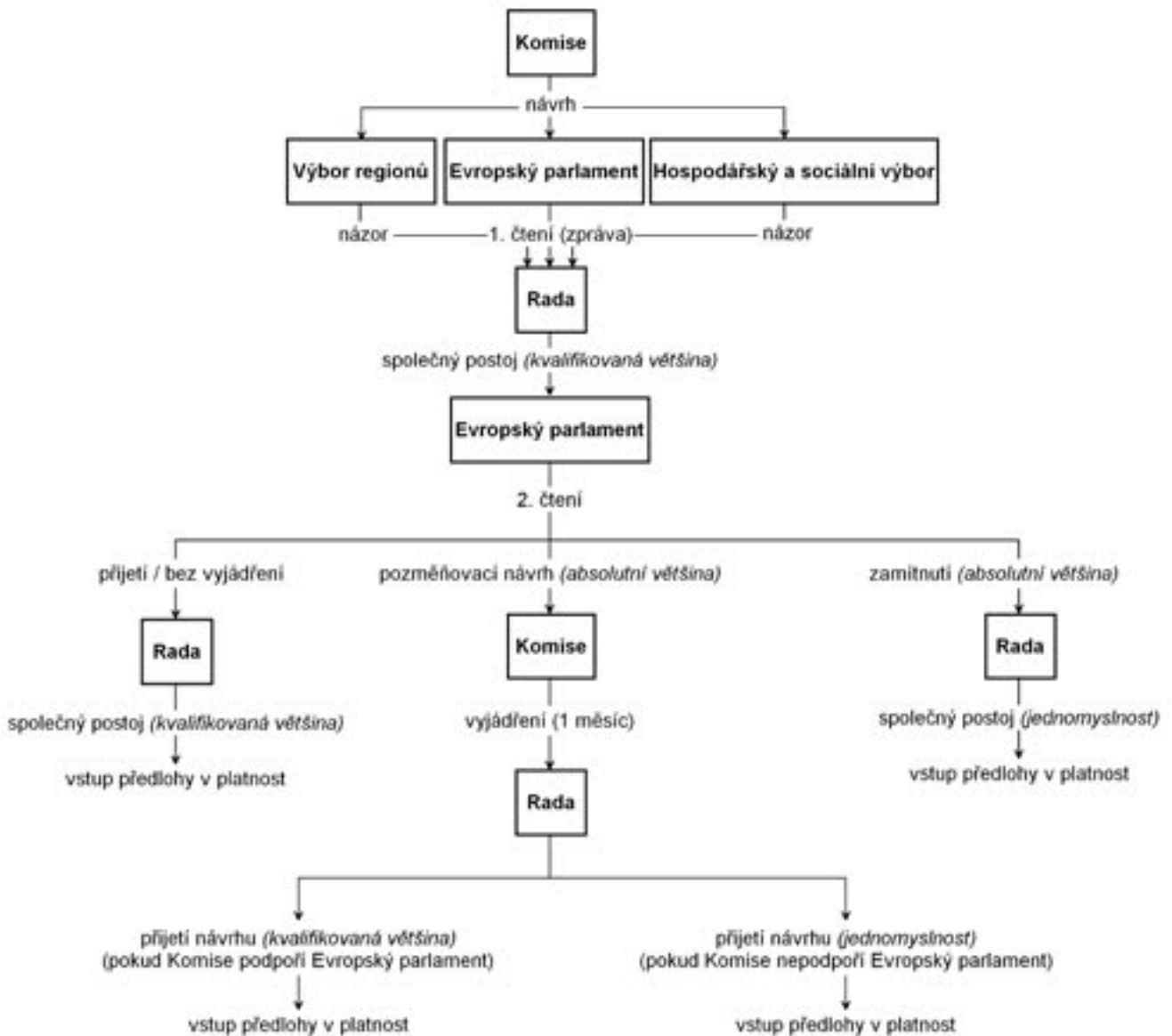
Schéma konzultační procedury

Poznámky

1. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
2. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky není stanovena.
3. Uvedené schéma je jen orientační.

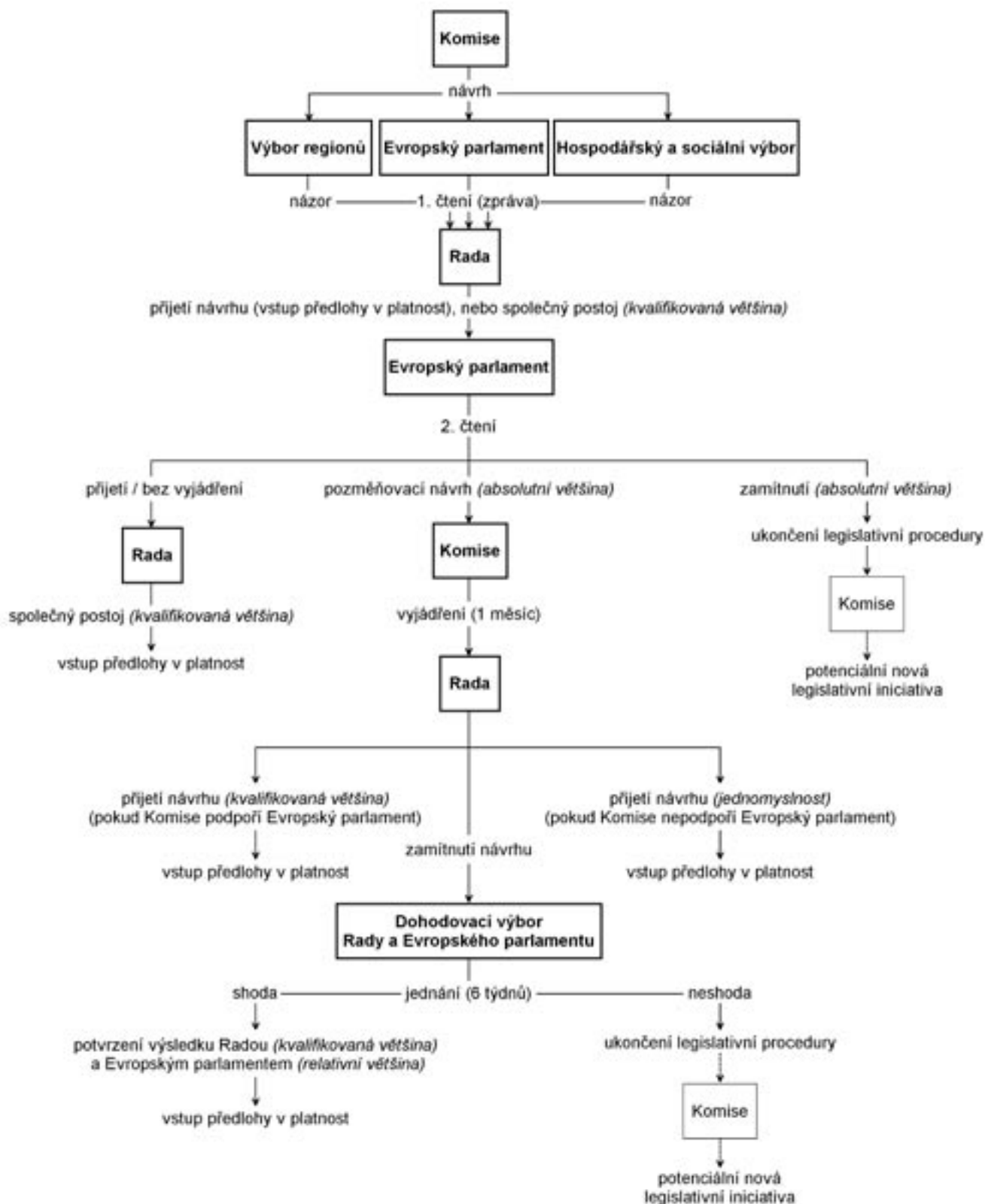
Schéma procedury spolupráce

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

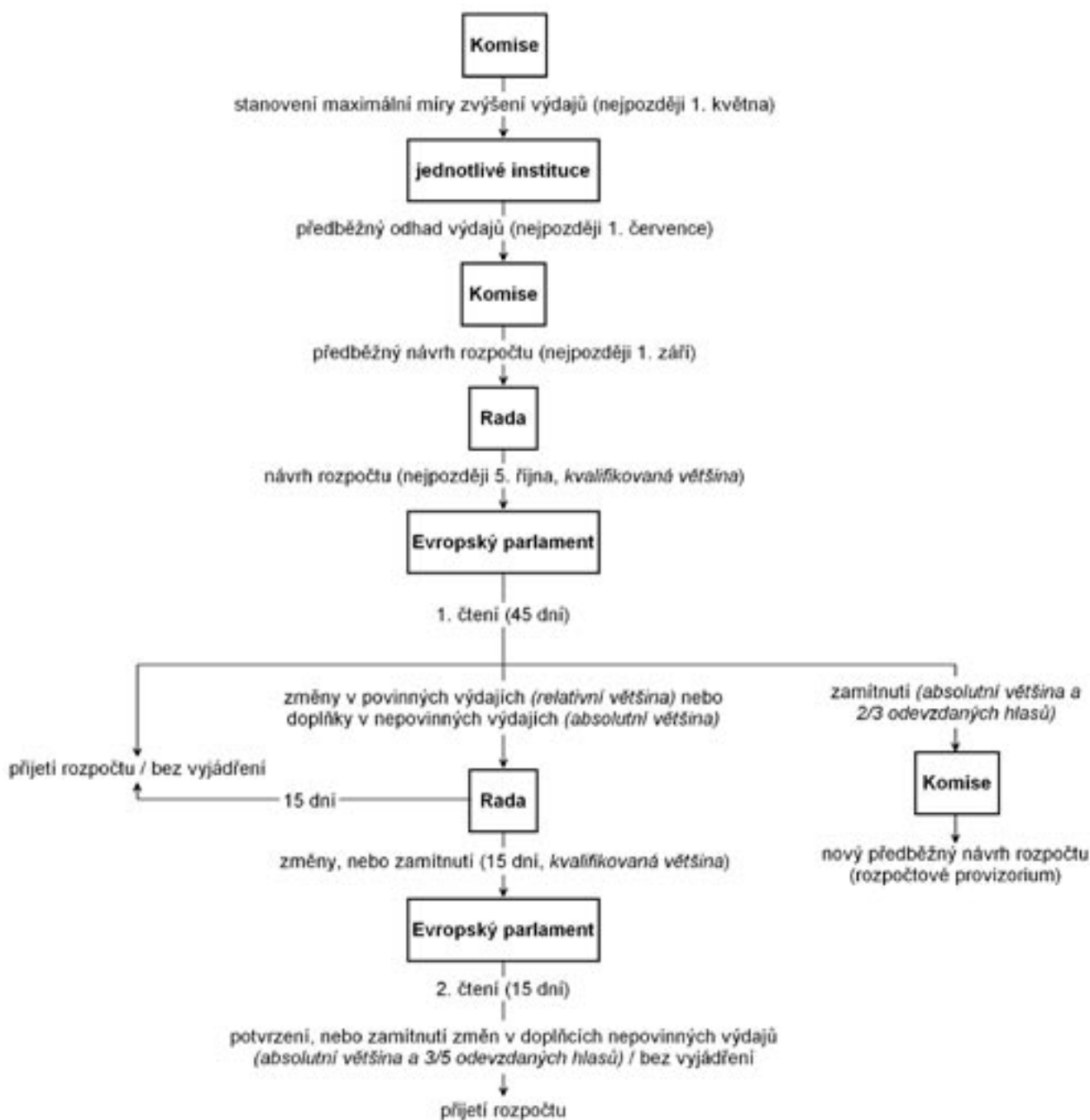
Schéma spolurozhodovací procedury

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

Schéma rozpočtové procedury

Poznámky

1. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.